

دو اساس دوستی را استحکام داد *

در بیان تسخیر ولایت کشمیر

یوسف خان در آن ایام همواره اظهار طاعت و انقیاد نموده پیشکشهای لائقه از سال میداشت در سال سوم جلوس والا یعقوب ناسخ پسر خود را با پیشکش فراوان بدرگاه والا فرستاد او چند گاه در حضور قیام داشت بنابر حشمتیکه بخاطر داشت بی رحمت از حضور کتبیته کبشیر رفت چون این بختی بعرض رسید فرمانی بنام یوسف خان صادر شد که خیریت ذات و امنیت ولایت تو درین است که خود آمده بلا از شرف نشو و یا پسر خود را باستان والا فرستاد و عذرهای زنیدار از پیش آورده عرفنداشت نمود لکن قصد تسخیر بخاطر اکبر مصمم گشت شاه رخ میرزا و راجه بگونت داس و شاه قلی خان محرم و دیگر امرابریین خدمت متعین شده بصیقل راه بران دولت خواه روانه شد که طبیعتی و عسرت تمام قطع مراحل نموده نزدیک کشمیر رسیدند یوسف خان در خوتاب مقاومت نذیده اریاده داشت که با امر پادشاهی ملاقات نماید اما از بیم کشمیریان نمی توانست آخر الامر به بهانه دیدن مکان مجاوله برآمده با امر پادشاهی ملاقات نمود کشمیریان با اطلاع این معنی حسین چک را بحکومت برداشته آماده جنگ شدند درین اثنا یعقوب پسر یوسف خان از پدر جدا شده بکشیر رفت کشمیریان همرا حسین چک گذاشته بر یعقوب حمله آمدند و او را شاه اسماعیل خطاب داده و سر کوهها مستحکم ساخته لقب صد محاربه بالشر پادشاهی صفوف آراستند چون این معنی بعرض اکبر رسید فرمان والا شان بنام شاه رخ میرزا و راجه بگونت داس بصدور پیوست که اگر چه یوسف خان ملاقات کرده اما کشمیر بیخبر در نیاید دست از غنا و جویا باز ندارد بنابران لشکر فیروز سکر اثر کم اهمیت بسته است و کشمیر شد چون نزدیک رسید محاربه بخت در میان آمد کشمیریان مغلوب آمده ملاقات کردند و سکندر خطبه بنام اکبر جاری گردید و زعفران و ابریشم و جانوران شکار که خلاصه محصول آن ولایت است بجمودر سرکار والا مقرر گردید *

ذکر سلاطین کشمیر

یوسف بواسطت شاه رخ میرزا و راجه بگونت داس بقدرت استکان رسید و ادراک ملازمت نموده مورد عنایات گردید بر نظران اخبار مستقر زمانه که در سنه هفتصد و پانزده هجری ساهوناسمی که خود را انوال گرشاسب بن نیکروز میگفت نوکر راجه مبدل کرد از نسل ارجن پاژوان بود که دیدت مدید خدمات لائقه بجا آورده اعتبار یافت چون راجه مهدیو گذشت پسر او راجه دین حکومت متکلف گشت شاه میرین ساسوس که مذکور را وکیل سلطنته و صاحب مدار گردانید و هر دو پسر او را که یکجمله در دیکر علی شیر نام داشت پیش آورده در کار با جمل ساخت و شاه میرزا و پسر دیگر بود که اشترانگ و دیگر سبب ال نام و این هر دو صاحب دعبیه بودند چون شاه میر و پسرش اعتبار تمام یافتند غلبه پیدا کرده سپاه و رعیت را بجانب خود کشیدند و بقریب از راجه رنجیدند و راجه آنهارا از آمدن بخانه خود منع کرد شاه میر و پسرش از بدو تسلط و استیلا می تمام پرگنات کشمیر را متصرف شده اکثر نوکران راجه را با خود متفق گردانیدند و روز بروز قوت و مکنات آنها زیاد گردید و راجه زبون و مغلوب گشته در سنه هفتصد و چهل و هفت هجری ساهو طبعی در گذشت زوجه او کوکنا دیوی نام قائم مقام گشته خواست که باستقلال حکومت نماید و شاه میر پیغام کرد که چند پسر را بحکومت بزار و شاه میر قبول نکرد و بر سر او لشکر کشید جنگ کرد چون ارادت الهی بران رفته بود که حکومت همنو و منقطع گرد و درین سلام رواج یا بدقتضای رانی کوکنا دیوی که جنگ مغلوب شده بدست کسان شاه میر گرفتار گشت و بضرورت سلام قبول نموده در عقد نکاح شاه میر درآمد و شاه میر مظهر منصور شده در آن ولایت سکندر خطبه بنام خود کرده سلطان شمس الدین خطاب یافت و از ابتدای سنه هفتصد و چهل و هفت هجری در بخا اسلام راج شد مدت سلطنت او سه سال و چند ماه سلطان جمشید بن شمس الدین عرف شاه میر بحکومت آن ولایت بعد پسر شمس الدین

سال دوم سلطان شهاب الدین عرف میر شاکب بن شمس الدین ہشت سال سلطان قطب الدین عرف منہال بن سلطان امیر الدین
یازدہ سال و پچاہ سلطان سکندر ہشت شکر عرف شہر شکار بن قطب الدین در سنہ ہفتصد و ہشتاد و ہجرت سے برسند فرمان روانی شکن
گردید و شکستن بت و انداختن تاجانہ شغل عظیم داشت نوشتہ تاجانہ مہار و تورا کہ در نزدیکی کشمیر بود انداخت لوسح ازان برآمد و خط سہند
بر ان طابہر گشت نوشتہ بودند کہ بعد یک ہزار و یکصد سال سکندر نامے این تاجانہ را خواهد انداخت سلطان عبدالملک برین معنی
افسوس بسیار کرد و گفت کاشکے این لوح بر دروازہ می بود تا من تاجانہ را بنی انداختم و قول بانی باطل سید القصد سلطان فیاض منصب
بود و اکثر بر بہمان را بعد بر انداختن تاجانہ بزور سپہان کرد و بسبب شکستن تہا اورا سکندر بت شکن گفتند سے وقتیکہ فدا خجوران امیر تیمور
گورگان در ہندوستان نزول اقبال فرمود فیلی برای سلطان قرتسارہ بود و سرمایہ شرف خود و نسبتہ مراسم اطاعت و انقیاد بجا آورد
و پیشکشہا سے لاکھہ ارب سال داشت مدت حکمت بست و دو سال و سہ ماہ سلطان علی شاہ عرف میر تاجان بن سلطان سکندر بت شکن
بعد پیر بر بند حکومت نشست و شاہین خان برادر خود را مدار علیہ نمودہ و وزارت خویش مقرر کرد و اندید بعد چند سے شاہین خان با
و بعد کردہ در کشمیر گذاشت و خود بر سر راجہ چون کہ خسرا بود شکر کشید بعد روانہ شدن باغواہی بعضی مردم از وی عہد کردن برادر خود
پشیمان شدہ معاوت نمود و با عانت راجہ راجہ جرمی کشمیر رسیدہ متصرف گشت و شاہین خان برادرش از کشمیر بر آمدہ بسیار لکھو
رسید در ان ایام جسرتہ کھو کھ از خوف صاحب قران گرختہ در پنجاب رسیدہ بود و نوشتہ کہ علی شاہ بعد فتح ٹٹھہ مراجعت کردہ کشمیر
میرفت جسرتہ میراہ گرفتہ بعد مجاہدہ اورا دستگیر کردہ مال و منعمہ و اسباب و شایا بہ بست آوردہ بود شاہین خان بعد رسیدن
سیالکوٹ با جسرتہ ملحق گشتہ اتفاق بر سر علی شاہ رفت علی شاہ با شکر ابوہ بر آمدہ جنگ عظیم کرد و از طرفین خلائق بسیار کشتہ شد
بالآخر علی شاہ شکست خوردہ گرخت ایام حکمت او شش سال و چند ماہ سلطان زین العابدین عرف شاہین خان مظلوم و منصور گشتہ
سند آرا سے حکومت گردید مجھ خان برادر خود را وزارت مقرر کرد چون عدالت پتیبہ و انصاف و دوست بود سپاہ و رعیت از او شنود
شدند بر اہمہ کہ در زمان حکومت سلطان سکندر پیر او جلاسے وطن اختیار کردہ بودند در عہد او باز آمد و آبا گشتند
سلطان نہ پیرا بہتہ تا کبہ کرد کہ انچہ آئین ایشان باشند بعل آرند جمیعے از پیرا ہمہ کہ زمان سکندر بچیدہ اگر اہ سلطان
باز آئین خود جوع نمودند بالآخر میرگ طبعی در گذشت مدت حکومت او چہل و ہشت سال سلطان حیدر عرف حاج خان
زین العابدین چار سال و دو ماہ سلطان حسین بن سلطان سیدر دو سال و چند روز سلطان محمد شاہ بن سلطان حسین
بعد پیر سند آرا سے حکومت گشت بعد چند سے بعضے امر اتفاق پیرا مہ چون کہ از خوف تانار خان نامہ سلطان ببلول
لودمی حاکم پنجاب در کشمیر رفتہ بود وزیر سلطان را کشتند سلطان از تانار خان کمک طلب داشتہ خائفان را تادیب
نمود چون دہ سال و ہفت ماہ از حکومت سلطان گذشت سلطان فتح شاہ بن آدم خان بن زین العابدین از تانار خان کمک
آوردہ با سلطان محمد شاہ جنگ کردہ نصرت یافت و کشمیر را در تصرف خود آوردہ سک و خطبہ بنام خود کرد و سلطان محمد شاہ نہرست
خوردہ در ہندوستان آمد بعد نہ سال سلطان محمد شاہ باز در کشمیر رسیدہ بر سلطان فتح شاہ فتح یافتہ محمد را بر حکومت نشست فتح شاہ
بجانب ہندوستان آمد و پس از دو از دہ سال باز در کشمیر رسیدہ بر سلطان محمد شاہ طغر یافت و سہ سال و یک ماہ حکومت کرد سلطان
محمد شاہ باز شکر فرام آوردہ کشمیر را بتیمیر خود آورد و سلطان فتح شاہ بطرف لاہور آمدہ ہا ہا و بیعت حیات سپردہ در سنہ
صد و ہشتاد و نہ کہ سلطان ببلول لود سے رحلت نمود و سلطان سکندر خلف او اورنگ آباد ہندوستان گردید لود کران سلطان
فتح شاہ سکندر خان پیر فتح شاہ را در کشمیر آوردہ مدعی سلطنت شدند آخر الامرا و شکست خوردہ پیر رفت بعد ان در سنہ ہشتاد

سے دسہ از تخریر الدین محمد بابر پادشاہ کمال آورده باز در کشمیر رسید و باندک زمان اسیر گردید سلطان محمد شاہ اور امیل و چشم کشیدہ ہمتیہ گشت
ایا حکومت محمد شاہ مرتبہ اول دہ سال و ہفت ماہ و مرتبہ دوم دوازده سال و یک ماہ و مرتبہ سوم پانزدہ سال و پانزدہ ماہ و سبت و دو
روز کہ پہلی سے و چار سال و ہفت ماہ باشد و مدت حکومت سلطان فتح شاہ مرتبہ اول دہ سال و مرتبہ دوم سہ سال و یک ماہ کہ سبکی دوازده
سال و یک ماہ و ہفتاد و دو سال سلطنت بہر دو چل و شش سال و ہفت ماہ سلطان ابراہیم خان بن سلطان محمد شاہ بعد پد پر رسید حکومت
جا گرفت پس از چند گاہ ابدال باکر سے کہ از امر اسے بزرگ اکن ولایت بود از سلطان رنجیدہ پلازمت بابر پادشاہ در سبند و ستان آمدہ
ظاہر ساخت کہ ولایت کشمیر سہل ترین و جہی تخریرے توان نمود آخر الامر بابر حسب طلب او ملک مرہمت فرمود و از نزدیک کشمیر رسیدہ
سلطان پیغام کرد کہ شوکت و سطوت پادشاہی بجدیت کہ سلطان ابراہیم بود سے پادشاہ سبند و ستان را با بصد نہزار کس بخاک ابر
ساخت توجہ خواہی بود بہتر انکہ اطاعت کنی و قبول نکرد و جنگ در میان آمد سلطان دوم کہ گشتہ شد ابدال باکر سے بعد از فتح و ظفر
نازک شاہ برادر اور ابرہند حکومت ممکن گردانید بہت حکومت ہشت سال و پنج روز سلطان نازک شاہ بن سلطان محمد شاہ بعد گشتہ
شدن برادر و بتفاق ابدال باکر ی حکومت یافت چون بابر پادشاہ ازین جان جلت کرد و ہایون پادشاہ ازنگ آرای سلطنت گشت
کامران میرزا برادر ہایون پادشاہ از پنجاب بر کشک کشید و مجاہدہ رومی داوہ اکثر کشمیر بیان غلت تیغ بیدریغ شدند و عساکر کامران میرزا اکثر
مال و اسباب کشمیر بیان را تاراج کردہ معاوون نمود و در سبند نہصد دستہ و نہ سلطان ابوسعید والی کاشغر سکندر خان غلت خود را مع حیدر
کاشغر سے با دو وزدہ ہزار سوار ہمراہ کردہ بر کشمیر فرستاد و قاسم ماہ کشمیر و مواضع اکن را غارت و تاراج کرد و ہمارت قدیم بر انداختند و مرج
تمام دوران ولایت رومی داوہ اکثر مردم گشتہ شدند عاقبتہ الامر سکندر خان مصالحتہ نمودہ برگشت و بعد چند گاہ سلطان نازک شاہ ایام
حیات بسر امدت حکومت پانزدہ سال سلطان شمس الدین بن نازک شاہ ایام حکومت او ظاہر نیست سلطان نازک شاہ بن شمس الدین
بن نازک شاہ شش ماہ میرزا حیدر کاشغر سے خالوزادہ بابر پادشاہ از کاشغر بلازمت ہایون پادشاہ را گروہ رسیدہ بود ہنگامیکہ
ہایون از شیر شاہ گشت یافتہ بلہ پور رسید حیدر میرزا تہر یک ابدال باکر ی و حاجے چک و زنگی یکدیگر را اسے کشمیر از ہایون گشت
گرفتہ در سبند نہصد چل و ہفت و کشمیر رفتہ تیغ و را آورد و الا اصلاح کشمیر بیان سکد و خطبہ بنام نازک شاہ بجال داشت بعد از ان کہ
ہایون از عراق نہاد و گشتہ فتح قندبار و کابل نمود حیدر میرزا بنا بر حسن اخلاصیکہ با ہایون داشت و کشمیر سکد و خطبہ بنام او کرد و نسبت
شیر شاہ فوج بر کشمیر فرستادہ بود و بعد جنگ از لشکر حیدر میرزا شکست یافتہ برگشت چون حیدر میرزا مان ولایت ہستلا یافتہ حکومت
با استقلال کرد و کشمیر بیان را مغلوب ہشتہ بخاطر نی آورد بعضے از اہل کشمیر کہ فریب تزویر چلی آنها است بکو و خدیجہ و لباس دوستی
دشمنی کردہ لشکر میرزا الطرف ثبت و کھلی و را جو متفرق گردند و بانہ اتفاق نمودہ بر سر میرزا شب خون آوردند در ان زد و خورد تیر سے
میرزا رسیدہ عمرش بسر امدت حکومت دہ سال سلطان نازک شاہ مرتبہ دوم مسند آرای حکومت گشت در اندک ایام بعد از ان
بدنی پیمانہ زندگے اولیہ بزرگ دیدت حکومت دو ماہ سلطان ابراہیم شاہ بن محمد شاہ برادر نازک شاہ پنج ماہ سلطان اسمعیل شاہ برادر
ابراہیم شاہ در سبند نہصد و پنجاہ و نہ سلطنت رسید اگر چه حکومت بنام اولو دانا غاز سے خان چک ہستلا داشت ایام حکومت دو سال
سلطان حبیب شاہ بن شاہ اسمعیل شاہ بعد پد پر رسید حکومت نشست غازی خان چک از رومی تسلطیکہ داشت اور اور گوشہ نشین نبود
خود لوامی حکومت بر افراشت ایام حکومت حبیب شاہ دو سال و چند ماہ سلطان غاز سے شاہ عرف غازی خان چک در سبند نہصد و
شصت و چہار سکد و خطبہ بنام خود کرد و چار سال و چند ماہ سلطان حسین خان برادر غازی خان چون غازی شاہ را از انہزام رومی زاد
برادرش غالب مدہ سپران اور انانیا کردہ خود مسند نشین حکومت گشت غازی خان ازین در د کہ ضمیمہ آزار بدستے او گشت غالب تھی

حسین خان درخت خود را با تخت و پدایا سے لائق و خدمت اکبر فرستاد و مولانا کمال که در آن زمان لقب فیضیت و در ویست مشهور بود در ایام حکومت حسین خان از کشمیر برآمد و در سیالکوٹ رسید و بدین پس و تدریس اشغال و در زید ایام حکومت حسین خان ده سال و چند ماه سلطان علی شاه برادر حسین خان پس از برادر خود عزیزان آن ولایت کشته و بعد چند گاه سک و خطبه بنام نامے اکبر مقرر کرد و با سید از زیاد اتحاد و سد عباد و لدا و دختر خود را در خدمت شاهرآه و سلیم با تخت و پدایا فرستاد و اظهار ارادت و بندگی خود نمود و بعد چند گاه در عرصه چوگان از اسپ افتاد و گوی زندگانی لاکھه آخرت برو مدت حکومت نہ سال سلطان یوسف شاه بن علی شاه بعد پد رسند از اسے حکومت گردید بعد اندک زمان سید مبارک خان که از امر اسے بزرگ آن ولایت بود غالب آمد و بر سند حکومت نشست یوسف شاه از نوگر بختہ از راه جموں پیش میرزا یوسف خان حاکم پنجاب آمد و با اتفاق میرزا و راجہ مان سنگہ در فتح پور سیکرے رسید و بلازمت اکبر مشرف گردید و در سنہ نہصد و ہشتاد و ہفت ہجرے میرزا یوسف خان و راجہ مان سنگہ بکنگ او مقرر شدند و او با امر اسے پادشاہی در کشمیر رسیدہ باندک جنگ فتح نمود و حکومت با استقلال یافتہ امر اسے پادشاہی رخصت ساخت در سنہ نہصد و ہشتاد و نہ ہجرے اکبر پادشاہ در وقت مراجعت از کابل از مقام جلال آباد ایچے متعین کردہ فرمائے بنام یوسف خان اصدار فرمود او با استقبال فرمان گیتی مطہر سعادت اند و ز گشتہ حیدر خان عرف یعقوب پسر خود را با تخت و پدایا بدرگاہ آسمان جاہ فرستاد پس او یکسال و حضور و الال بود و در رخصت گرختہ کشمیر رفت چون نہ معنی لغرض مقدس رسید میرزا شاهرآخ و شاہ قلیخان محرم و راجہ کجھوت داس چنانچہ گذشت ہجرت کشمیر متعین شدند یوسف خان عاجز شد و ہمراہ امر اسے پادشاہی در حضور پر نور رسید و از سنہ نہصد و نو دوسہ ولایت کشمیر داخل ممالک محروسہ گردید مدت حکومت یوسف خان ہشت سال بعد رسیدن یوسف خان بدرگاہ والال یعقوب پسرش در کشمیر بود و مراسم اہتمام چنانچہ باید بجاست آورد با استقبال او قاسم خان با امر اسے متعین گردید و بر گاہ کابل شتافت در آن نواح تالایے دست کہ ہر گاہ در آن مکان آواز نقارہ یا کرنا شود برف و باران عظیم بارد ہنگام نزول لشکر چون آواز نقارہ شد برف و باران و تگرگ بسیار بارید و آسپ مالشکریان رسبده جانداران بسیار تلف شدند از وقوع این معنی کشمیریان کہ آمادہ پیکار بودند غالب آمدند و تفرقہ از لشکر پادشاہی رومی داد و در آن حال قاسم خان خود را دست کردہ پیش رفت یعقوب از دلیرے قاسم خان ہراسان گشتہ تاب جنگ نہ اور و بطرف کشنوار گریخت شمس چک را کہ ذوقید او بود خلاص نمود کشمیریان بعد رفتن یعقوب شمس ند نور را ب حکومت برداشتہ آمادہ کارزار شدند و بر سر کوتل جنگ دیو پست باقبال پادشاہی قاسم خان فیروز مند گشتہ در شہر سرسے تگر کہ دارالایالہ کشمیر است در آمدہ تجرید سک و خطبہ بنام اکبر جبار سے گردانید بعد چند گاہ کشمیریان یعقوب را از کشنوار آورده بر سر قاسم خان در شہر سری نگر شبخون آوردند بہادران لشکر پادشاہی ہمت افشردہ جنگ مردانہ نمودند عینم تاب نیاوردہ بے نیل مقصود راہ فرار پیش گرفت مرتبہ با باز یعقوب با اتفاق کشمیریان از شباب جبال برآمدہ مصدر شورش شد و ناگهان شبخون آورده بہمان وتیرہ باز گشت چون یعقوب غائب و قاسم گردید و کار سے از پیش نتوانست برد اکثر امر اسے کشمیر آمدہ قاسم خان را دیدند و خان آن جماعہ را استمالت نمودہ بحضور پادشاہ فرستاد و آنجا بعد اوراک دولت حضور مشمول غایات شدند و یعقوب باز با اتفاق شمس چک از کوہ برآمدہ بدفعات با قاسم خان جنگ کرد چون قاسم خان از مجاربات متواترہ تنگ آمد استمداد و استعانت از حضور نمود میرزا یوسف خان با یالت کشمیر متعین گشت و حکم شد کہ ہر گاہ میرزا یوسف خان از نظم و نسق آن ولایت خاطر جمع نماید و بنیاد فتنہ و فساد بر کندہ کرد و قاسم خان بخصت میرزا لقبیستے آستان شتابد میرزا یوسف خان بجناح استعجال در کشمیر رسیدہ بشجاعت جبلی کہ دہشت زدانش علاوہ آن نظم و نسق آنجا بواقعی نمود و شمس چک ندامت کشیدہ ملازمت میرزا اختیار نمود و میرزا اورا استمال نمودہ بدرگاہ والال فرستاد و در فتح

شورش ازان ولایت گردید و قاسم خان بر نصرت میرزا بجنور رسیده بصوبه دار سے کابل فسر ازی بی یافت و چنانچه نگارن بیت
آخر الامم از دست محمد زمان میرزا در کابل اقبل رسید

ذکر نصرت اکبر پادشاه سیر کشمیر

در سال سی و چهارم جلوس اکبر پادشاه بسیر کشمیر متوجه شد و شوار سے راه کشمیر از ارتفاع جبال و معارہ ہا سے خطرناک و گریو ہا
و شوار گذار و ابنوس سے جنگل از کثرت اشجار و سختی سنگ لاجنا و صیق مسالک سجدیت کہ اندیشہ بد شوار سے می گذرد در اثنا سے
راہ رتن پنجال و پیر سے بل کوہیست کہ از غایت ارتفاع سرفلک کشیدہ و از نہایت بلند سے بالوج آسمان رسیده بر فراز آن کاشا
عالم بالاموات نمود و صوت ضوایع ملکوت تو ان شنود سکندہ آنجا افلاکیان را بہ سائلی سے بیند و مر فانش از خوشہ پروین دادہ بچینت
بموجب حکم مطاع چندین ہزار خارا تراش قوسی دست و تبر در ان چاکت خست در قلع احجار و قطع اشجارید بیضا نمودہ آن مسالک را
آراستند و از لاپور تا کشمیر نمود و ہفت کردہ بگریب در آمد اکبر بعد قطع مراحل متنازل و خطہ دلکشائے کشمیر نزول اقبال فرمود
و تہاشامی سیر کاہما آنجا لیے مسرت اندوخت فی الحقیقتہ کہ کشمیر از تعریف و توصیف مستغنی است و عیبی غیر از کشمیر بیان ندارد
نظم چکہ کشمیر انتخاب ہفت کشور و قسم خوردہ بخاکش آب کوثر و چہ کشمیر آب و رنگی باغ و بستان چہ اسیر سر نہالش صد
گلستان چہ نظر چند اندک بر دستش نگار سے چہ بجز آب زمر و نیست جارسے چہ درین گلشن ز جوش خندہ گل چہ نمی آید بگوش آواز بلبل
در با سے بہت کہ از میان شہر و بازار جاہلیت از عجائب تماشا است اطراف آن عمارات دلکش و در عین دل نیز مزارع و باغنا غرض
از خوبی ہر چہ بابدہ اردو تا کشمیر بیان نہایت بد معاش و بزبونی ولایت زانند خوش دانی آنا خشک نرم بے نمک برنج گرم خوردن ہم
منت مشابہ گاہ ببنج خچہ گاہ سیدارند و روز و گیمی خوردند و پوشش پیرہن لشن بہت کہ عبارت از پٹو باشد ناشستہ از خانہ بندہ
سے آرد و آرد و خستہ پوشند تا پارہ شدن بآب نمی رود و از بدن بدر سے کشند بمیت نفاق فطری شان بچوینش با کز دم
نزاع خلقی شان چہ لازم مار چہ القصہ اکبر از سیر کشمیر لغایت خوشوقت شدہ عید رمضان المبارک ہما نجا نمود و دوران
روز با ستشغل میرزا یوسف خان حاکم آنجا تقصیرات پسرش یعقوب خان بخشیدہ کفش پای خود مرحمت نمود او شرف خود ہستہ ان
کفش را بر سریت و بجنور رسیده مورد عنایات گشت و اکبر بعد تفرج براہ پہلی و دہنتور کہ سے دشوار گذار نہت با جمیع چشم خدمت
متنازل نمودہ و حسن ابدال نزول اقبال نمود دوران روز میر فتح اندر شیراز سے و پس ازان حکیم ابو الفتح گیلانی کہ مقرب پادشاہ
بودند ہر دو خست ہستی بریتند و حسن ابدال مدفون شدند در آنجا چند گاہ را با اقبال اقامت و زیدہ طرح بلغ و دلکشاریتہ آمد و آزا
نصرت فرمودہ بچطہ فرح افزای کابل نزول اجلال نمود قاسم خان صوبہ دار آنجا کہ در آن وقت زندہ بود بموجب حکم اعلی در گذر گاہ متصل
شہر کہ ظہیر الدین محمد بابر پادشاہ و سیدال میرزا و محمد حکیم میرزا در آنجا مدفونند باغ و عمارات عالیہ احدات نمود چون پریشانی حال عایا
کابل بعرض رسید حکم شد کہ تا ہشت سال ہشتم حصہ از خراج مقرری بر عایا معاف کردہ تہتمہ بازیافت سے کردہ باشند و بعد سیر و شکار
کابل معاودت ہندوستان شد قضا را در منزل ڈھلا اکبر از اسپ افتاد و در خسارہ اش خراشیدہ شد شش روز صاحب فراش بود
سے از حصول صحت از آنجا روانہ شد بعد بسین در رھتاس بر فیل خاص کہ در جوش مستی بود سوار سے شد پیش از آنکہ پای او در قلعہ
منضبط شود فیل مذکور بقصد مادہ قبلی دوید اکبر بر زمین افتادہ زمانی در از بیوش بود بعد دیر بہوش آمد طاہر اندک آسبے در با
رسیدہ بود یا بنا بر احتیاط لعلال حکمارک ہفت اندام دست راست برگشا و در اندک فرحتہ تندرستہ یافت از سنوح این
ساختہ خبر با سے نناوش در اطراف ممالک بر زبانہا افتاد و غیر شیخ رشے بر خاست و رعیت از مالگرا سے دست باز کشید و

در معاملات ملک احتلال روی داد چون لاهور محرم سادات گشت این شورش فرو نشست و طوق و مسالک که نا امن شده بود امنیت گرفت بهرین نزدیکی شب ممتاز تماشا کے جنگ منید بقضار آهوجرین فردا گذارشته ویدو شانه در میان هر دو ان اکبر زدنخه رسیده آما س کرد و وجع باشته اد کشید بصواب دید شیخ ابوالفضل و مقرب خان معروف بشیخ بھینا جراح مہالچہ پرتا بعد یکاہ و ہفت روز صحت رویداد شیخ ابوالفضل و مقرب خان کہ در ان ایام خدمت بسیار کرده بودند مورد عنایات شدند *

در بیان حال راجه تودرمل و رحلت او

در زمان نھضت رایات عالیات یکشمیر حضرت شدہ در لاهور مانده بود لہو ازین بدے در گذشت و در وقت مراجعت از کابل در اٹنا سے راہ خیر رحلت او لہر من رسید چون مزاج شناس و وزیر عظیم و سپہ سالار بود پادشاہ از فوت او تاسف بسیار نمود تودرمل صغیر بود کہ پدرش مرد و درش ہویہ زن در کمال افلاس تنہیستی بود بھبت تمام پرورش نمود اما در صغیرین آنا رشد و کاروانی و علامت طعمند سے و بخت بلند سے ڈرنا صیہ حال اومی تا بید بھبت قسمت در جگر نو لیسند بے سرکار پادشاہی نو کشتہ مقتضای ذور دانش و کار گزار سے روز بروز پایہ قدر از افزو و چنانچہ صاحب تدبیر و قلم بود صاحب کوس و علم نیز گشت در اکثر معارف ترو دست شالیستہ ہماریات مرادہ نمود و نقش مردانگی و دلاوری او در دل پادشاہ درست نشست در ملک گجرات و بنگالہ کارزار سے عظیم نمودہ غیر وزینند آدر رفتہ رفتہ بیاید اعلا سے وزارت سرفراز سے یافت و در سال بسبت و پچھلوں وزیر اعظم گردید دیا گزین سیرشم تودرمل ہوشیار مغیر پسر گانیک محض بود اصابت فکر و ہمت بلند داشت بانولیش و بیگانہ بیک ہمت و جد دست و دشمن یکسان میگذرائند آداب شناس سلطنت و راز دار ملک و در دقائق حساب و سیاست تحریر بے نظیر بود پیش از در ممالک ہند متصدیان بقانون ہنود و قتر سے نوشتند راجہ تودرمل از نو لیسندگان ایران اخذ عنوان نمودہ دفتر بطور ولایت درست کرد تا حال اہل قلم مطابق آن بجل سے آرند تمام اراضی ممالک محروسہ بجد مو فور ہمودہ رقبہ ہر دے از دہات منقح نمود و جمع و اقرار یافتہ حدود صوبہ بامعین گشت فی رویہ چہل دام قرار یافتہ در وقت ثبت گردید و ہر ہر کرد و دام عالی مقرر گشتہ بزبان حرف کرد سے نام یافت و نیز داغ اسپاہی مابین امراد کنصبداران ریزہ و اجدیان قرار یافت تا لو کرادشاہ سے پیش چندس لو کر توانند و مجال خیانت در نو کر سے ناند و منصبداران و اجدیان را نیز یار سے عذر بنا شد و ہر سال تصحیح نہچان واقع مقرر گشت تا اشتیاد ناند در زمان سابق سلطان علاء الدین خلجی و بعدا و شیر شاہ داغ اسپ مقرر کردہ بود اما رواج نیافت در ہند اکبر چنانچہ باید راجہ گردید و نیز پادشاہ نو کران خود را ہفت بخش نمودہ چو کے ہر درہ تر ساخت و ہفت چو کی نام یافت ہر چو کے غلخہ چو کے نویسے متعین گردید کہ در نوبت ہر یک ملاحظہ مردم نمودہ مجال فائز بودن نند ہند و ہر اکبر روز ہفت ہفت واقعہ نویس مقرر گشت تا احکام حضور امضو طو دہشتہ دفتر سے جدا گانہ مقرر دانند تا عند الحاقہ معلوم توانند شد کہ فلان روز و فلان تاریخ این حکم اصدا ریافتہ و چندین ہزار غلام زر خرید و غیر زر خرید کہ از دار الحرب آمدہ در بند کے پادشاہ قیام دہشتند انہارا آزاد کردہ بچطاب چلبہ روشناس گردانید و میگفت کہ بندہ سے خدا را بندہ خود گردانیدن سزاوار نیست بھرون راجہ تودرمل عبد الرحیم خان خانان بوالا منصب و کالت سرفراز گردید و مقتضای فرست و کاروانی احکام وزارت و ہر و کالت را بوجہ حسن امضا دادہ رونق بخش این کار و مور تخمین شہر یار گشت *

نھضت مولف مقدس مرتبہ دوم بسیر کشمیر

در سال سے و ہفت ہلوں والا باز عزیمت سیر گلگت کشمیر و غیرہ کرد و ناگهان در عین ہر سات از لاهور ہفت نمود

دور وقت عبور از دریا سے راوی بر زبان پادشاہ گذشت کہ این بیت در باب کہ ام گل گفته اند طبیعت کماہ خسروی و تلج شایبہ
 بہر گل کی رسد ماشا و کلاہ قصار اور بہین مہر پادشاہ پیرزا یوسف خان در کثیر مصد شورش شدہ بود ازین معنی اصلا در حضور اطلاع نمود
 باعث این شورش آنکہ قاضی نورانی را برائی تخلص بیج محال کثیر ان حضور و ستادہ بود ند چون کثیر بیان داشتند کہ اغلب ظاہر میشود و جمیع
 ازین سے گرد و نبار غل انداز سے درین امر یادگار کہ میرزا یوسف خان ہنگام غریمت حضور نائب خود و کثیر گذارشتہ بود از راہ
 برودہ مرتکب ہوا در بندہ خاطر نشان او کردند کہ بسبب دشواری نساک کثیر سخنان چاہیست کہ یکبارہ کے دست افواج پادشاہی
 بان تو اند رسید آن بد اختر باہین ہرزہ گوہما مغرور شدہ سک و خطبہ بنام خود نمود چون موکب والا پرب دریا چناب رسید خبر این شورش
 معروض شد و بر زبان پادشاہ گذشت طبیعت و کلاہ زانست حاسد منم آنکہ طالع من و ولد الزنا کش آمد چو ستارہ یاسنے
 چون یادگار از شکم نقرہ نام لونی بود کہ ہر روز چنانہ و ہر شب بجائے نیر سے برد فرمود کہ مان لونسے بچہ بچہ بر آمدن سہیل کشتہ خواہند
 زین ایام میرزا یوسف خان در حضور بود نبار بر مزید احتیاط اور احوالہ شیخ ابو الفضل نمود تا در قید نگاہ دار و چون سے تفسیر سے او بصر
 رسید بعد چند روز نجات یافت شیخ ابو الفضل در ان روز از دیوان حافظ شیراز رحمۃ اللہ تعالیٰ علیہ تعادل کرد و صفحہ این بیت بر آمد
 طبیعت آن خوش خبر کجاست کرن فتح مژدہ داد تا جان فشانمش چو زوسیم در قدم از غرائب آنکہ چون یادگار سک و خطبہ بنام خود
 کرد اور اتب لڑہ در گرفت و مہر کن را کہ خاتم اوسنے کند ریزہ فولاد در حلقہ چشم افتاد چون یادگار علم لغت بر افراشت لشکر آراستہ بر کوہ
 کرتل بانو کران پادشاہی کہ در انجا بود آماہہ پیکار گشت و بانک جنگ فرا نمود و دیر پور کہ ان میرزا یوسف خان کہ بحسب صورت نریق
 او شدہ بود ند نیم شب قابو یافتہ برو تا ختمد او از جیمہ بدر رفت آخر الامر ان بد سرشت بدست کہ ان میرزا یوسف خان امیر گردید سر او
 از تن جدا کردند و در منزل بہر سمران و نیم العاقبہ حضور اکبر رسید چنانچہ بر زبان پادشاہ رفتہ بود بچہ بر آمدن سہیل کہ ستارہ یاسنے
 عبارت ازوست آنست اندیش کشتہ شد کثیر بیان کہ با او رفیق بود ند نیز بکافات کرد از خود رسیدند و رفع شورش از ان بار
 گردید بالکل اکبر بعد قطع مراحل بخت کثیر نزول اقبال نمودہ از سیر منازل دلکش و سیر گاہ ہا سے مقرر سے ان دیار و کلکشت زعفران
 کہ خلاصہ ان سرزمین واقع شدہ و تماشائے چراغان در کشتی ہای آب ڈل کہ در ہای پایان شہر کثیر است خط وافر مسرت فراوان برگرفتہ معانہ
 ہندوستان فرمود و بموجب التماس شاہنواہہ ایالت کثیر بدستور پیشین میرزا یوسف خان بحال ماند و جمیع صوئے کثیر سے دیک ملک خروارہ

نہضت موکب والا بسیر کثیر مرتب سوم

در سال چہل و دوم بسیر کثیر نہضت فرمود شخصی از مردم غور و در شہر کثیر طہر گشتہ خود را بنام عمر شیخ میرزا اسپر سلیمان میرزا و نمودہ مصد
 شورش شدہ بود کہ ان محمد قلی اور ادستگیر کردہ و در منزل آباد آوردہ شب پادشاہ در آور و وہا چنابیا سناہ سید بعد عبور از دریا سے
 چناب رعایا سے توابع سیالکوٹ از ستمگار سے محمد بیگ کرد و سے استغاثہ نمودند اور ابراہیم عبرت عمال ستمکار چنابیشہ بخلق کشید چون
 از انجا نہضت فرمود و در خطہ دلکشائے کثیر نزول اقبال شد تمام ایام پیش و عشرت در ان سرزمین گذرانید و در آب ڈل جشن چراغان
 ترتیب دادہ و دوزار کشتی بانواع و اقسام شمع و چراغان آراستہ درون آب سرد او ند و نیز برد و لتخانہ شاہی و برکنار آب عمالیت
 و باغات و اشجار محاذ سے و لتخانہ چراغان کردند بعد سیر و شکار در ایام آغاز زمستان نہضت فرمودہ بہ دار الملک لاہور نزول نمودہ

ذکر در بیان تسخیر ولایت اوڈیہ

ان ولایت قتل و در قوت داشت چون ادب مرگ طبیعی در گذشت افغانان با اتفاق یکدیگر بکرمین خان سپہ اور امیر واک بر داشتہ طبیعت
 او قبول کردند حسب الامر راہہ ہا از حکم تسخیر ان ولایت رفت افغانان بکرات جنگ و جدل کردند بالاخر عاجز شدہ و بعد گذشتہ

قلندری شستن سپهرش بر سنده حکومت براج مال سنگه مسلح کرده شکوه خطبه بنام اکبر مقرر کرده جگناخته را داخل ممالک محروسه و یک صد و نجاه
فیل و دیگر نفایس آن دیار حواله راجه مان سنگه نموده ندکه بزرگه مقدس ارسال دارد و در سال ستی و هفتم جلوس والا مطابق سه هزار و پنجاه
ملک او دیه که بر ساحل دریا شور است تمامه داخل ممالک محروسه گردید *

ذکر در بیان تخییر قندهار

بهر ص والا رسید که مظفر حسین میرزا و رستم میرزا بن بهرام میرزا برادر شاه طهماسب که در قندهار قیام داشتند و بنابر سنج جلوت وقتن که
در عهد سلطان محمد پدشاه عباس اول روی داد و از طرف او زکیه نیز مطمن نبودند لیساط سلطنت گسترده و بعد تسلط شاه عباس از سطوت
او ترسیده حیران ماندند که چه کنند و بجای راه بر ندا کبر با متلخ این خبر خوش وقت گشته میرزاخان خانان را بان شکرگران از حضور خود تخییر قندهار
بهر صورتیکه میرزا متعین نمود حکم شد که برانه بلوچستان رهگذر اگرا کلاان تران بلوچان بوازم القیاد بجای آرد آنها را درین مهم همراه گیرد والا
بسیار آس لائق برسانند و بنابر دلجویی و از دیار و آبرو و اود منزل اول بجهت خانانان تشریف برده نصلح مسود مندر فرمود و موجب
سرفرازے او بین الاقران گردید خانخانان بعد قطع منازل در میان ملتان و بهلکه جاگیر او بود رسیده چند گاه برای سامان سپاه و تهیه
راه اقامت در زید درین اثنا رستم میرزا از مظفر حسین میرزا در قندهار شکست خورده از آنجا برآمد و روے نیاز با کبر آورد و فرامین مطاعه
با امر اینکه در راه بودند اصداد یافت که خدمت گایسه و مهاندارے نمایند امر بموجب امر بعجل آوردند چون میرزا به یک منزل از لاهور
رسید و اکبر پادشاه هم آنجا بود امر عالی شان و خوانین بلند مکان حسب حکم پادشاه با استقبال رفته میرزا را و حضور آوردند کبر
با عزاز و اکرام تمام ملاقات نمود و میرزا با چهار سپهر بلازمت رسیده بقیامت منصب پنج هزارے زیر بار منت نوکرے گردید ولایت
ملتان و بلوچستان بجای او محنت گشت بعد ابو سعید میرزا برادر رستم میرزا پس ازان بهرام میرزا ابن مظفر حسین میرزا و او بین مظفر حسین
میرزا هم رسیده و بر سیکه و خورمالت خویش کامیاب گشت و ازان تاریخ قندهار داخل ممالک محروسه رسید که دید و خان دوران
عزت شاه بیگ خان که ایالت صوبه کابل و پشت بصوبه کابل قندهار سرفرازے یافت بهر

در بیان تخییر ولایت ٹھٹھه و آمدن میرزا جانی بیگ

هنگامیکه خان خانان تخییر قندهار و سغورے یافت پس از رسیدن در نواسه ملتان فرمان والا شان صادر گشت که نخستین استزاع
ولایت ٹھٹھه پیش نهاد همت سازد و بعد ازان تخییر قندهار پر دازد خانخانان بوجیب حکم مطاع متوجه ٹھٹھه گردید و اول بهیم مرزبان میر
دولت سپهر را رای سنگه بیگانیرے لحق شده که خدمت بر میان عبودیت لبستند و لاسهوانرا مفتوح نموده روانه پیشتر شدند
میرزا جانی بیگ الی ٹھٹھه جمعیت بسیار آمد و نصیر پور که یک جانب دریای سند و جانب دیگر در دغانها داشت قلعه گلین اساس نهاد
متحصن گشت و خانخانان در آنجا رسیده بمحاصره آن پرداخت چون محاصره با مترا دکشید و لشکر پادشاهی را از تصرف حال بدرماند
کشید بالضرورت حال بدرگام آسمان جاه معروض داشتند بوجیب حکم کشتیهای غله از لاهور بشکر خانخانان بملتان رسانیدند و
رای سنگه بیگانیرے و دیگر امر الیکم متعین شدند خانخانان از رسیدن غلات و امر آه ککی قومی دل گشته بر سر ٹھٹھه و افواج دیگر با طراف
متعین کرد و خود در قصبه جام معسک ساخت و هر روز جنگ میان می آمد و بار و سپهر راجه تو در تل که در تهور و جلادت کم بهال بود درین جنگها
جراتی نمایان کرده بزخم نیزه که بر پیشانی او رسیده جان بازے نمود و بعد محاربات ستوانی میرزا جانی بیگ شکست خورده گریخت و خانخانان
قلعه ساخته میرزا منهدم گردانید و دران نواسه و باسے عظیم روی داد گویند بعضی صابت دروندن در خواب دیدند که بنا بر نشتی نیت
او در حال حال و حکام این دیار مردم باین بلیه مبتلا شده اند هر گاه عمل و سکه اکبر درین جایجا ک شود باسے و بارفع خواهد شد باشتما کبر

هر کس دعا گوید که گشته عهد و نذر بستند که بعد از فتح پادشاهی بمقدور خود وفا نمایند و خانخانان با امر اسکی کمکی نبل عهد خود نموده
 بجزایات شدیدی متواتره میرزا جانی بیگ را عاجز گردانید چون او در خود تاب نداشت و متهمت ندید ناچار در صلح کوفته ولایت قسطنطنیه را
 داخل ممالک محروسه گردانید و صبیحه خود را پذیرای حج خلف خانخانان داد و خود آمده ملاقات نمود و نیکو درگاه پادشاه پیش
 کرده مقرر ساخت که بعد برسات روانه حضور گردد و بر وفق همدرد او اسط سال ستی و بیستم مطابق هزار و یکصد و هشتاد و نه خانخانان
 بلا زمت پادشاه آمد و بمرحوم خردانی سرفراز گشته سه هزار سه منصف و شصت جاگیر یافت و الا بر اسکی بندرک بطرف خنده واقع است
 بخالده شریفه مقرر گشت و درین همه خانخانان تحمل انواع مشاق و محن گردیده مورد الطاف بی اکناف شاهی و مدح و اکابر و اصنام گرد
 احوال سلاطین سابق این دیار و زمین چگونگی مضمون منصف گشته حاجت تبرک از نیست *

ذکر تسخیر بکر

پیش از آن که مضمون مفتوح گردد و در سال نوزدهم جلوس محب علیخان و مجاهد خان تسخیر بکر متعین شده بودند آنهار قه محاصره کردند
 و با مستدا کشی و خطاطیم و دیاسه بسیار در قلعه روسی و ادلیاسه از محصوران تلف شدند هر که پوست درخت رس جو شاییده می خورد
 از وبال سلامت می ماند سلطان محمود ما خبر شده عرض داشت بود که اگر محب علیخان از دو قلعه برخیزد قلعه را پیشکش شاییده والا
 گهر می نمایم پیش از آن که از حضور جواب برسد سلطان محمود و باجل خود در گذشت و محب علیخان و مجاهد خان در شله نصد و بیجده سحر
 بکر را داخل ممالک محروسه نمودند *

در بیان جشن نوروز و شروع ضابطه آراستن حجرات دیوان عام با اهتمام امرا

چون موسم بهار در رسیده انوار عیش عشرت بر روی عالمیان کشاده گردید نسیم نوروز سه فرج و آراستگان دینار انکسرح و
 شمیم نو بهار ... هم آراگان گیتی! معطر گردانید عیبت درخت غنچه بر آورد و بلبلان ستند و همان جوان شد و یاران بعیش
 بنشینند بیاط سینه لکد کوب شد بیاسه نشاط و زبک عارف و عاصی برقص بر خستند و حکم شد که دو تختانه خاص عام
 که صید و بست ایوان از حی با هم که عظام شمت شود و ضلع جهر و که ... سپان بیدات زینت و سهند و سهام مندل را که دو تختانه
 خاص است با قسم زینت آمین بندس نماید و اندک زمانی کار پر دوزان بارگاه خلافت و ادراک و الامرتیت بموجب حکم تمام دو تختانه
 را به تکلفات گوناگون آراستند و آرایش رنگارنگ آیین بستند و درین بزم جشن مناصب امرا عرض رسید و هر یک در خور حال باضافه فرزان
 یافت و فرست اهل خدمت بلخوظ گشته بکس که مصدرا خلاص و نیکو خدمتی شده بود با الطاف و عنایت سرفراز گشت و آنکه مرکب
 غدرد و نادولت خواهی گشته بود بعزل خدمت و کمی منصب معانت گردید و حکم همان مطاع لصد و ریویست که تا رسیدن روز شرف
 هر یک از نوینیان و امرای عظام ضیافت پادشاه کند تا منزل او بمقدم عالی پایه برتر سگیر و او بین الاقران سرافتخار برافراز
 و خوشی که بست در بست در عرض و طول داشت و در آن مبلغ خطیر بکیسه و همیان گذاشته بودند و شرف آفتاب با امر
 در خور منصب و فقر او مساکین و سائر الناس انعام فرمود و در عین این تیار سه بارگاه شایسته را که ده دوازده هزار کس در سندان
 تواند گنجید آتش در گرفت و تا سه روز بساط جشن و بعضی از عمارات حرم سراسوخته خاکستر گردید اندازه مبلغ این نقصان بیج محاسبا
 تواند یافت بعد اطفاسی التهاب آتش مذکور حکم شد که بجهت بزم شرف که نزدیک رسیده بود از سر نو بارگاه و انچه درست گردود در
 اندک روز بارگاه فلک شتیا به تجیده بورت انجام یافت و از غرائب آنکه سهرین روز در کمن بدولت سراسر کاشانه سلاطین
 نیز آتش در گرفت *

در بیان رحلت میان تالیفات و مولانا عرفی شیرازی و شیخ ابوالفیض سیفی

سراینده سرایان خوش آهنگ و پیش خرام نوایرداران و گلکش زنگارنگ میان تالیفات کلاوت که در عهد خود نظیرنداشت و چند مرتبه قبل از دو و بعد هم الی الآن مثل اولشان نمیدهند و مهره این فن اورا مقتدای خود دانسته نام او بے تعظیم بر زبان نمی آرند در سال پنجم جلوس والاراجه رام چند مرزبان باند هومیان تالیفات را خال خساره شیکش با سے خود خیال کرده غیبت پادشاه فرستاد چون پاؤ در فم موسیقی مهارتے نام تالیفات درین کار بد بیفیناداشت صحبت افور گرفت و بمصاحبت او اختصاص یافته سرمانه نشاط خاطر پادشاه سے بود در سال سے و چهارم جلوس خست ہستی پرست و بموجب تاسف بے اندازہ خاطر پادشاه گردید و در سال سے و ششم مولانا عرفی شیراز کے کہ غنچہ ہتعداد اذگمت افلاطونے ہشام ارباب ہوش رسانیدہ ست و دیوش سخن طراز سے سید ہشت فگفتہ پز مرد و گلزار خاطر خچہ سقران بیدار دل برواح الفاس پاکیزہ ادعطر آگین نگشتہ افسردہ در عمر سے و دو سالگی عاریت سراسے دنیارا و داسے گفتہ در عالم آخرت رمید و بہشت برین رازنگ و بوسے تازہ بخشید و در سال چہلم جلوس اکبر شیخ ابوالفیض فیضی نیز خست زندگانے لجا لم جاودانی کشید شیخ در سال دوازدهم جلوس بخدمت اکبر رسیدہ مورد عنایات گشت ہنگام ملازمت چون شیخ را بیرون پنجرہ نقرہ استادہ کردند این قطعہ بہ بدیہ گفت قطعہ پادشاہ درون پنجرہ ام چہ از سر لطف خود مر جاوہ چہ زانکہ من طوطے شکر خوارم جای طوطے درون پنجرہ بہ پسند خاطر پادشاہ افتاد و بہمان روز در سلک ملازمان خاص اختصاص یافت و چون اخلاق حمیدہ و طبع سنجیدہ داشت روز بروز پانہ قدرش افروز و در سال سے و سوم ب خطاب ملک شعرا اسر فر از گردید و در سال سے و پنجم تفسیر قرآن بے نقط و کتاب تل و من و مرکزاد و اور در بحر مخزن اسرار تصنیف نمودہ از نظر اکبر گذرانیدہ مورد تحسین گردید و این کتابا بہ محبت او برگزیدہ چنان سلیمان بلقیس بوزن خسرو شیرین و بہفت کشور در برابر بہفت پیکر و اکبر نامہ مقابل سکند نامہ پیش نہاد بہمت داشت این کتابا بہا تمام نرسیدہ بود کہ زندگی او انجام یافت چون خلاص مرغ سوخ او در بندگے ہام تسم خاطر پادشاہ بود و شاعر و گایا نیز از و استفادہ سے نمودند اکبر بقتضای قدر و انی و حقوق شناسے در بیارے کہ مرد و روز قبل از ارتحال مع شاعر ادگان بعبادت او وقت در ان وقت این رباعے گفت رباعے میدے کہ نلک بن چو نیرنگے کردہ مرغ دلم از قفس ب آہنگے کردہ آن سینہ کہ عالمے درو میگنجد چہ تا نیم نفس بر آورم تنگی کردہ

ذکر در بیان رسیدن برہان الملک بدرگاہ والا و محنت شدن کمک باو بر امہم کن

ادرا اسمعیل نظام الملک حاکم احمد نگر کہ عم او بود از رده شدہ بوساطت قطب الدین خان غزنو سے بکار مت اکبر رسیدہ ب منصب شش صدے سرافراز سے یافت پس از سہل مدت بمنصب نزار سے رسیدہ متین محالات بگلش گردید بعد چند سال در حضور سیدہ استدعای کمک بر کتخیر احمد نگر و اندام استغنیہ صوبہ مالوہ در اعظم الملک خاندیس بامداد او متین شدند با عانت اولیاسے دولت قاسبرہ در احمد نگر رفتہ با اسمعیل نظام الملک عم خود جنگ کردہ مطرف و منصرف گشت و ملک مورو سے تسلط یافت چون سقلہ بنیاد بود مست بادہ دولت و حکومت گشتہ حقوق پرورش و امداد بر طاق لبان گذارشتہ سراز اطاعت اکبر بر یافت پادشاہ ملک شعرا شیخ ابوالفیض سیفی را کہ در ان وقت زندہ بود پیش راجی علی خان فرستاد کہ بہ بیان را بشاہراہ اطاعت منصرف گرداند ہر چند راجی علیخان او بوالالت بانقیاد نمود فائدہ ندیدہ بپادش آن گرفتار آمد بہ ترغیب شخصے سیاب گشتہ خورد و بدان منصب در بیماری منصب مبتلا گشتہ راہ آخرت سپرد چاند بے بی خواہر او با اتفاق امر ابرار زاوہ خود ابرار ہم را کہ لیسر برہان الملک بود سے برداشتہ انتظام مہام بر زمینت خود گرفت چون احوال آن جا بود و لغرض رسید شاعر اوہ سلمان مر او با شکر گران متین گشت

شاهزاده چند گاه بکبت سامان سپاه در مالوا بوده عازم بیشتر گردید و از صوبای نزد اجمور نوده در اندک فرصت ولایت بیدار از میر علی گشت و کشتی
 انتزاع نمود و افواج قاهره بر سر آمدند حضرت فرمود لشکر منصور مکررها فدا داده نالگشت اما راجی علیخان حاکم خاندیس درین هم در کار
 شاهزاده بود جان نثار کے کرد و نیز با افواج عادل شاهی حاکم بجا پور و قطب شاہ حاکم کولکنڈہ محاربات متواترہ در میان آمدہ اولیای
 دولت اکبر کے فیروز شدند لیکن چون شاهزاده در دکن اشیر بدم اشستانی در زیدہ از کثرت شراب خوارے شجیت و فزاک گشت بہما
 آن ولایت نمیتوانست پرداخت بنا بران از حضور شیخ ابوالفضل متعین گردید حکم شد کہ شاهزاده را بصلح احمد زہمون سعادت گشتہ
 بلازمت بیارند و امر استعینہ آن حدود را سرگرم خدمت گرداند و اگر برون خود را بنا بر انتظام مہام در انجا ضرور داند خود در انجا بودہ بکار
 پردازد و شاهزادہ را روانہ حضور سازد و شیخ بعد حضرت ان حضور قطع مراحل نمودہ خدمت شاهزادہ رسید بحسب شہین شاهزادہ ہماندم
 بامراض مزمنہ سابقہ لعل عالم آخرت شتافت و غریب شورشہ در لشکر رویداد شیخ ابوالفضل حسین تقریر دگر پاشے خاطر باسے آشفقہ را
 مجموع و مطمئن گردانید و دشمنان کہ با جماع رحلت شاهزادہ جرسے و دلیر شدہ بودند بتدایر صائبہ شیخ باز مغلوب و مایوس شدند چون این
 سانہ اجراض اکبر رسید موجب صد گونہ کدورت پادشاگردید آخر الامر صبر برداختہ شاهزادہ دانیال را بہ تخیر دکن حضرت فرمودہ خود بہ شہر
 آن ولایت منت منت فرمودہ

ذکر حضرت مولانا ابوالفضل دکن

چون از لاپورا تنہا ص الویہ عالیہ سمیت دکن رویداد و جوانی قصیدہ پشیا بعض رسید کہ در مکان اجل فقرائے مسلمین بطالعہ سناسیان باہم
 خنک کردہ فقرای مسلمین بعد غالب آمدن بر سناسیان تخانہ انجار استعد سے بر انداختہ اند اکبر کہ مذہب الہی ایجاد اختیار کردہ ہمہ اذیان
 کیسان ست شمر د کہ فقیر ہے مسلمان را زندان فرستاد و حکم کرد تخانہ زاکر تخانہ سے مسلمانان سہار شدہ بود تجویہ تقییر و ترمیم کنندہ حضرت
 از انجا از دریای بیابانہ بمنز لگور و درجن مجادہ نشین نامک شاہ تشریف بردہ بلاقات او و استماع اشعار سندی سے نامک شاہ دمضا
 مانیات موحدین را ہونیدہ و الامقام تجمہ نمودہ خوشوقت شدہ گور و درجن فسر از سے خویش دہنتہ پیشکش الی گدرا نیدہ انہا
 کرد کہ از نزول عبا کہ منصورہ در پنجاب نرخ غلہ گران بود ازین جہت جمع پرگنات زیادہ شدہ الحال از انتہا من لشکر فیروز سے بیکر رو
 بہ ارطانی آوردہ رعایا از عمدہ او این جمع سے نو اند بر آمد مرض او بہ پیشتہ بدیوانیان سرکار حکم شد کہ بحساب وہ دوانہ و از جمع بر رعایا شجیت
 وسپند و تاکید کنند کہ حال ہمیں حساب از رعایا گرفتہ زیادہ طلبی نہ نمایند ششوسے چشم رعایت زرعیات مگھیزنا بوقت ملک عمارت پذیرد
 کار رعیت بر رعایت سپارہ دست رعیت زرعیات مدارد چون عرصہ تھا نیس مورہ خیا مگشت رعایا از ظلم سلطان نام کرد سے استخانہ
 نمودند و بیدادی او بتحقق پوست حسب الحکم والا اور ابلق کینڈی مٹ ششوسے حکامت بدست کسانے خطاست بہ کہ از دست
 شان دستہا بر خداست کہ مکن صبر بر عامل ظلم دوست کہ از فریبے بایش کند پوست بہ بعد رسیدن باکبر آبا و چند گاہ اتفاق افتاد
 افتاد و بموجب عرضداشت شیخ ابوالفضل از انجا کبیت بر پور حضرت روی داد و در زمان عبور از دریا نزدیک اقل خاصہ کہ زنجیر آہن در
 پاداشت از همان دریا سیکڈ شت چون بر کنار رسید فیلبانان زنجیر آہن را تمام از طلا دیدند و متحیر شدہ بدار و نہ فیلخانہ اطہار کردند ان
 زنجیر را بچشم خود دیدہ حقیقت را بعرض والا رسانید و اکبر بجنس و حضور خود طلبید بعد شاہ بہ صدق خبر بر رعایا بوقت ایزد سے اعتراف
 نمود و فرمود کہ ہمانا درین دریا سنگے کہ مردم منہد انرا پارس گویند خواہد بود و بموجب حکم فیلبا سے دیگر را باز زنجیر با سے آہن دران دیوانہ
 و ملاحان نیز حسب وجوئے آن سنگ کردند لیکن بہم رسید و زنجیر دیگر طلا گشت ایسات بقدر طاقت خود غوطھا زدہم بسیار
 در یکے طلبم آن بہج دریا نیست کہ ابن سخن باورت گرا من نیست کہ عمدہ بر ادایت دیر من نیست کہ القصہ اکبر بعد قطع مراحل

نقطه داره سپهر برهان پور نزول اقبال فرمود از اکبر آباد تا برهان پور دو صد و سیست و هفت گز و بجزیب درآمد و در آن خطه دلکش است
 نور و مسرت ترتیب یافت نظر بان خوش ادا و مغنیان نغمه سرانوا پاسه و لغزیه و سرود های دلکش باعث انبساط مجلسیان و نشاط خاطر
 پادشاه شدند در آن بزم شاد کاسه شیخ ابوالفضل کو با نغمه امهات دکن همان طریقی بود حسب حکم از احمد نگر آمده بغرب طابو سے مغز گشت
 چون وقت شب بود و آنجناب در ماهتاب کمال آراستگی داشت پادشاه از نهایت عنایت این بیت بر او کشید شیخ بیخوند بیست فرزند
 شیخ باری و فوش متاسیله تا با تو حکایت کنم از سر باین شیخ بمشاهده این عنایات کورنات شکو بجا آورد و ایالت برهان پور نیز بعد
 شیخ مغز گشت و حکم شد که چون امر در لسیاق عسرت کشیده اند تا بودن رایات غاسل درین حدود و بحسب تفاوت مناصب برهان پور
 در انعام امر امقرز باشد شیخ ابیضب چار هزار سے سرفراز فرموده تسخیر قلعہ آسیر که بہادر نیرہ راجہ علیخان حاکم آنجا عمر و وزیدہ کو در خدمت خود

ذکر در بیان تسخیر آسیر و ولایت احمد نگر

شیخ ابوالفضل بعد خدمت از حضور در پایان آن قلعہ آسمان ارتفاع رسیده محاصره نمود و متواتر محاربات سخت در میان آمد چون
 محاصره با متدا و کشید شیخ بمقتضای شجاعت فطریه طناب برکنگه نصب کرده بر فراز قلعہ برآمد و خود را درون حصار انداخت و جمیع
 کثیرین منطبا شیخ همپانی نموده کار نامہ مردے و مردانگی بطور رسانیدند و بقوت سرخچه دلاوری سے شیخ این عقدہ کشود چنین قلعہ
 آسمانی ارتفاع که تسخیر آن دشوار بود و مفتوح گشت و بہادر حاکم آنجا عاجز آمدہ ملاقات نمود و بوساطت شیخ ابوالفضل بلا زمت پادشاه
 سعادت اندوخته مورد عنایات شد قلعہ آسیر با ولایا سے دولت تقویض یافت و شیخ ابوالفضل در جلد و سے این خدمت کعبانیت
 علم و تقارہ و اسپ خلعت خاصہ شہر از سی یافته تسخیر ناسک خدمت یافت و در اندک زمانی بمصبیح ہزار سے سر افتخار برافرا
 مصدر خدمات عظیمہ گشت و بمقابلہ عنایات خداوند سے در جانفشانی و خدمت گزار سے در بیغ تمیکر و حکم شد کہ تسخیر احمد نگر و دفع راجہ سے
 دیگر مفسدان بعدہ شیخ ابوالفضل و ضبط ولایت بر او تو اسے آن بر ذمہ عبدالرحیم خان خانان بآست چون آسیر احمد نگر و تمام ولایت
 نظام الملک شمشیر بہت شیخ ابوالفضل مفتوح گردید و ولایت تلنگانہ را شیخ عبدالرحمن ولد شیخ ابوالفضل تسخیر کرد و بہادر نظام الملک
 بہرہ برهان نظام الملک بحضور آمد و عادل شاہ حاکم بجا پور و قطب شاہ مسند نشین کو لکنڈہ عرض نیاز و پیشکش سے لائقہ ارسال شدند
 و اکبر جہ وجہ از آن طرف و از کایا سے دکن خاطر پرداخت و در آن حدود چنان کار سے نمائندہ شایر ادد و انیان را در آنجا گذار شستہ
 خانہ لیس یادند لیس نام نملدہ بنما ہر اددہ مرحمت فرمود و خان خانان را در خدمت شایر اددہ و شیخ ابوالفضل را در احمد نگر مقرر فرمودہ
 از بریان پور معاودت کرد و بعد قطع منازل و سطر مراحل در درار الخلافہ اکبر آباد نزول نمود و مرا یکہ درین مہم خدمت بجا آوردہ بود و دنیا
 ممتاز شدند

ذکر سلاطین سابق دکن

از بعض کتب سیر و تواریخ چنان سنفا دے شود کہ در زمان سابق تمام دکن زیر فرمان سلاطین دہلی بود خصوص محمد شاہ فتح الدین
 بن سلطان غیاث الدین تغلق شاہ آن ملک را بواقعی ضبط کرد و دیو گیر را دولت آبا و نام ندادہ و اسلطنتہ خویش مقرر کردہ بود چو
 آنوقت ادقرب لغروب رسید و سبب انرا طلم قلوب سپاہ و رعیت نیز از او برگشت و در جمیع اقطار ختمال بسیار پدیدار شد
 سلطان محمد بدفع فتنہ و آشوب متوجہ کجرات شد و از آنجا ملک لاپین را از دولت آبا و برفاقت خود طلبید باغبان ملک لاپین را گشتہ
 زیادہ تر فرود و وزیدند و علاء الدین حسن کہ بحسن کانگو مشہور و از جہا سپاہیان ملک لاپین بود اتفاق جماع او ہمیشہ در دولت آباد کو
 حکومت برافرا شتہ خود را سلطان محمد علاء الدین خطاب کرد چون این معنی سلطان محمد شاہ ظاہر گشتہ سبب مہم کجرات فرصت از مع او

نیافت و در اسرع اوقات در خواست خود درگذشت و حسن کاکو که از نسل بہمن بن سفندیار بن گشتا سپ بود از بیعت او ہمینی گفتند سہ
ورسہ ہفتصد و چل و ہشت ہجرے دکن را متصرف شدہ سکہ و خطبہ بنام خود کرد ایام حکومت او یازدہ سال و یازدہ ماہ و ہفت روز سلطان محمد
بن سلطان محمد علاء الدین ہجیرہ سال و یک ماہ و ہفت روز سلطان مجاہد شاہ بن سلطان محمد شاہ یکسال و یک ماہ و نہ روز سلطان
داؤد شاہ ابن عم سلطان مجاہد شاہ یکماہ و نہ روز سلطان محمد شاہ بن محمود شاہ بن سلطان علاء الدین نوزدہ سال و نہ ماہ و ہشت روز سلطان
غیاث الدین بن محمد شاہ یک ماہ و سبت روز سلطان شمس الدین بن سلطان محمد شاہ یک ماہ و سبت و ہفت روز سلطان فیروز شاہ
بن سلطان محمد شاہ سبت و پنج سال و ہفت ماہ و یازدہ روز سلطان احمد شاہ بن سلطان محمد شاہ ہزار و نہ سال و نہ ماہ و سبت و چار روز
سلطان علاء الدین بن سلطان احمد شاہ سبت و نہ سال و نہ ماہ و سبت و دو روز سلطان ہمایون شاہ بن سلطان علاء الدین سہ سال
و شش ماہ و پنج روز سلطان نظام شاہ بن ہمایون شاہ و ہفت سالگی پادشاہ شدہ سلطنت او یک سال و یازدہ روز سلطان محمد شکر
بن سلطان ہمایون شاہ درودہ سالگی جلوس نمودہ سلطنت او ہجیرہ سال و چار ماہ و یازدہ روز سلطان شہاب الدین محمود شاہ
بن سلطان محمد شاہ لشکر سے و ہفت سال و دو ماہ و نہ روز سلطان احمد شاہ بن سلطان شہاب الدین بن محمود شاہ دو سال
و یک ماہ سلطان علاء الدین بن شہاب الدین محمود شاہ یک سال و یازدہ ماہ سلطان ولی اللہ بن سلطان شہاب الدین محمود شاہ
سہ سال و یک ماہ و سبت و ہفت روز مجموع ایام سلطنت سلطان علاء الدین عرف حسن کاکو ہمینی و اولادش ہفتصد و نفر کیصد و ہفتاد
و ہفت سال است لیکن در عہد سلطان نظام شاہ ولد یازدہم حسن کاکو کہ در ہفت سالگی سریر آرای جانیانی گردید نیز یہ نامے کہ از
جملہ عمدہ امر او نظر بر خرد سالی سلطان ہشتہ خود متعہد مہات سلطنت گردید چون نیز یہ تسلط پیدا کرد بعد سلطان نظام شاہ نیز غائب
ماند و اولادش نیز استیلا داشتند بنا برین چہل و ہشت سال اگر چہ اسم سلطنت بر اولاد حسن کاکو بود اما در حقیقت نیز یہ و اولادش ہاں با
مے کردند و رسد نہ صد و ست و پنج ہجرے عماد الملک کابلی اطاعت سلطان بہادر شاہ والی گجرات قبول کردہ در دکن سکہ و خطبہ
بنام او کرد و در ایام سلطان ولی اللہ رادر شہر بدر نیز یہ بین نیز یہ چہل و ہشت سال و سلطنت مے کرد القصد در نہ نہ صد و ست و پنج ہجرے
ام امیکہ زن الدولہ سلاطین ہمینیہ بودند ملک دکن با خود با قسمت کردہ متصرف شدند و بر کس دم استقلال زدہ سکہ و خطبہ بنام خود کرد
عامل شاہیان حاکم ولایت بجا پوریست عادل شاہ کہ مبداء سلسلہ انہاست غلام کریم بود خواجہ محمود کجستانی بدست سلطان
شہاب الدین محمود ہمینی فروختہ و سلطان ولایت شولاپور با و قویض کردہ بود و او بزور شمشیر و قوت شجاعت خود بجا پور را متصرف
شدہ تا آب کشندہ گرفتہ دم استقلال زدہ ایام حکومت او ہفت سال اسمعیل عادل شاہ بن بوسعد عادل شاہ ابراہیم عادل شاہ بن
اسمعیل عادل شاہ برادر زادہ او علی عادل شاہ تا زمان اوزنگ زیب عالمگیر سلطنت عادل شاہیان بود از سلطان سکندر عادل
عالمگیر انتزاع نمودہ بدست باریہ گرا بند قطیشہ بیان را الملک گلکنڈہ بود مبداء این سلسلہ سلطان قلی قطب الملک زیر ہمینیہ
است چون سلطان محمود ہمینی غلامان را بسیار دوست میداشت ساہمان قلی خود را خد و فروختہ داخل غلامان گردید روز بروز باریہ قدر او
بلند گشت و بین الاقران والا مثال سرفراز شدہ حکومت و ریاست گلکنڈہ تقریبات قضا در سالی اول ہجرے طبعی در گذشت محمد شاہ
بن سلطان قلی قطب شاہ سبت سال ابراہیم قطب شاہ بعد گذشتن برادر بر مسند حکومت و جہان ندر ہی ممکن شدہ سہ و پنج سال پاؤد
کرد محمد قلی قطب شاہ بن ابراہیم قطب شاہ بن سلطان قلی قطب الملک ہزار فاختہ رفاصہ نوکر کردہ داما ملازم رکاب داشت و سبتلذات
جسمانی و حظوظ نفسانی اشتغال مے ورزید بر زینے از انہا بجا گینا نام عاشق گشتہ مطیع او گردید و شہر بھاگ نگر بنام او بنا کرد و نایب
نہاروہ و ہجرے یازدہ سال حکومت او بود تا آنکہ سلطان عبدالقدیر قطب شاہ بعد بیعت سالہ سلطنت در گذشت چون پسر نہ داشت

محبت باشیخ بود باستماع این ساعده از خود رفت و دست بی تابی بروی وسیله خورد و نوعی آثار مبتدیان و بیقراری از وی ظهور رسید که لائق شان او نبود **عبیت** شهنشاه جهان را در وفاتش دیده پرم شده سکندر اشک حضرت رحمت کافلاطون ز عالم شده رای رایان تشریف که مینصب سه هزاره سرفرازه داشت و خود را آن حد و بود و شیخ عبدالرحمن ولد شیخ ابو الفضل با امر او دیگر باستیصال را بنده سنگه قاتل شیخ متعین شد و حکم شد که تا سر آن بد اختر نیارند دست از کارزار باز دارند باز بر زبان پادشاه گذشت که در بدل سر شیخ سر آن بد اختر چه مقدار داشته باشد زن و بچه او را بیا بیا کشید و ملک او را تمامه قاصفا باید ساخت حق آنست که شیخ ابو الفضل بن شیخ مبارک در زمان خود کم نماند و مفصل حوال او بعبارتیکه خود نگاشته در آخر احوال این پادشاه انشاء الله تعالی بحسب استماع کرده آید چو حقیقت دانستند شیخ مبارک و اولاد او بر اکبر خا بر شد باقتفا سے قدر شناسه احضار آنها فرمود و در سال دو از دهم جلوس ابو الفیض که در اشعار فیضی تخلص داشت و بزرگترین اولاد شیخ مبارک بود بلازمت پادشاه فیض اندوز گردید و در سال نوزدهم شیخ ابو الفضل را که از فیضی خرد بود پادشاه پیش خود خواند و تفسیر آیه انکر سے نام اکبر نوشته بشرف حضور مشرف شد و پسند خاطر پادشاه افتاد چون بفرید پیش و اکثر علوم ختصاص داشت روز بروز مورد الطاف بیکران و مشمول اعطاف بی پایان گشته پانچ قدر او از امر اسے عظام و وزرا گرام در گذشت و مقرب مستشار پادشاه گشت بمرتبه که مجموع مقربان درگاه گردید و شاهرادگان اتفاق ارکان دولت در صد آن شدند که قابو یافته او را از رخ بر اندازند تا آنکه چنین اتفاق افتاد که شیخ مبارک پدر او در زمان حیات خود تفسیر برای قرآن مجید درست تصنیف کرده بود و نام پادشاه در آن نیار و ده شیخ بعد رحلت پدریے آنکه موافق رسم دنیا عنوان کتاب بنام پادشاه شیخ گرداند نسخه های بسیار نویسا بند با کثر ولایات و بلاد اسلام فرستاد چون این معنی بعرض اکبر رسید از عزم و ریکه داشت سخت بر شیخ و شیخ ابو الفضل را مورد عقاب گردانید شاهراده سلیم که از شیخ آزاده خاطر سے بود و امر اسے دیگر که از خود رانی و بی پروائی او جزا در اول داشتند اینجهان مبهوده بخش پادشاه افزودند و شیخ ابو الفضل از کورنش منع گردید اما شیخ در زمان تقرب مکرر بعرض میرسانید که من غیر از حضرت پادشاه دیگر سے رانمی دانم و بشاهراده نیز التماس آرم از محبت بگمان از من آزاده می باشد و اکبر این معنی رلفک مما داشت و شیخ را بسیار سے خواست و از مضاحبت او بسیار محظوظ بود بعد چند روز تفسیرش معاف کرده باز مشمول عنایت فرمود و جدائی او از حضور تا ضرور سے دید جائز نمیداشت تا آنکه بحسب قضا بقدم خدمات دکن مانور و هچا نچه مسطور شد بعد اوت شاهراده سلیم بی جهت ظاهراً مقتول گشت مقالات او حکایت کمالش میکند **عبیت** درین باغ سرو سے نیاید بلند بود که با در ا جل بخش ازین نکتہ

ذکر در بیان بغی شاهراده سلیم پسر بزرگ اکبر

در زمانیکه اکبر مسخیر دکن بهجنت فرمود شاهراده سلیم برای استیصال رانامتین شده بود در خطه دلکشاے امیر اقامت و زریده تدبیر تحریب ملک رانادر پیش داشت و راجه مان سنگه در خدمت شاهراده بسپه لاهی مامور بود از نوبشتجات امرای جنگاله ظاهراً گشت که افغانه قابو یافته بسبب نبودن سردار عمده در آن دیار مصدر شورش شده اند و قتلکونسا در پانگشته و کنور مها سنگه ولد راجه مان سنگه که نیابت پدر در آن ولایت بود در اندک جنگ شکست یافت راجه مان سنگه باستماع این خبر خدمت شاهراده التماس نمود که چون پادشاه تسخیر دکن متوجه است اگر شاهراده از امیر بهجنت فرموده در راه باس شریف ارزانی فرماید شورش جنگاله رفع می شود شاهراده حسب التماس راجه و مصلح ملکی از امیر کوچ کرده باله باس نزول نمود و جاگیر ملازمان خود را که در حوالی اگرو د انظور خود گشته محال صوبه الیاس که جاگیر آصفهان چچتر تعلق داشت نیز بسر کار خویش گرفت و سه لک روپیه خزانه صوبه پارسا روان حدود که کنور و

بیرون فراتم آورده بود فوج سرکار فرستاد از آنجا طلبیداشت بمشابه این قسم اعمال بدون حکم صحت رکنا رعبی و سه تالی شانهزاده لهنور پیوست و در انداز آن سخنان چند از پیش خود نیز تراشیده بعرض پادشاه رسانیدند فرمان عفو و شفقت عنوان شتمکبر صلاح سودمند موجب محبت و دوستی و لد عبدالصمد شیرین قلم صادر گشت لیکن اثری بران مترتب نگشت بعد از آن که اکبر از دکن معاودت فرموده بدارالسلطنه اکبر آباد منزل نمود و قضیه شیخ ابو الفضل نوعیکه مذکور شد نیز رویداد شانهزاده با سه هزار سوار از الہ یاس متوجه آستان پدید گردید و توخواہان بعرض رسانیدند کہ آمدن شانهزاده باین کثرت سپاہ و حضور صلاح دولت نیست لهذا فرمان عالیشان بنام شانهزاده صادر گشت کہ آمدن آن فرزند باین روش پسندیده نیست اگر مطلب اظہار جمعیت سپاہ است مجرا سے اول بطور پیوست باید کہ مردم خود را بمجاللات جاگیر نصبت کرده جریدہ بلاز آید و در صورتیکہ ازین طرقت و اہم در خاطر داشته باشد باز عنان بصوب الہ یاس بر تاید بعد از آن کہ خاطر آن فرزند اطمینان پذیرد و ارادہ ملازمت نماید شانهزاده در جواب فرمان عرضداشت شملبر عجز و نیاز و عقیدت خویش ارسال داشته بصوب الہ یاس عطف عنان نموده بعدہ فرمان والا نشان صادر گشت کہ صوبہ بنگالہ و اولیہ بان فرزند محبت شدہ بدان صوب شتاب شانهزاده رفتن بدان سمت قبول نکر بدین جهت نیز مردم نخواستہ داشت افزا از جانب شانهزاده بعرض رسانیدند و موجب بر تفرود کے طبیعت پادشاہ گردید سلمیہ سدال بلکہ ابرامی و بچہ شانهزاده فرستادند آن عصمت قباب در الہ یاس رفتہ بطور خاطر رسیدہ شانهزاده را تسکین دادہ بجاہ خود میضور آورد چون یک منزل از اکبر آباد رسید با شد عا سے شانهزاده مریم مکانی والدہ پادشاہ رفتہ شانهزاده را سجانہ خود آورد و پادشاہ بموجب امر مریم مکانی ہما نجا تشریف از زانی داشت و شانهزادہ بواسطت جدہ خود مریم مکانی ملازمت نمودہ سر بر پا پیر گداشت و یک ہزار مہر طلا بصیغہ نذر و نصد و ہمت زنجیر قیل مشکیش گذرانید پادشاہ از روی عنایت شانهزادہ را در آن گرفتہ از ملاقات فرزند بیخہ خرسند شد و دستار از سر خود بر گرفته بر سر شانهزادہ نهاد و حکم شد کہ کوس شادمانی بنید آوازہ گردانند در سال چہل و ششم بمکہ آمدن و اندر رویہ بعد چند گاہ شانهزادہ را باستیصال رسانند و شانهزادہ بواسطہ بعضی موافقہ یا از روسے سرتابی مرکب ہر ناما نمودہ سبب خصمت و سیادون پیر بار بطرقت الہ یاس رفت و باعث آزدگی خاطر پدید گردید چون در سال چہل و نہم مادر اکبر کہ مریم مکانی خطاب داشت نقاب اجل بر رو کشید اکبر باین قدما سے آبا سے خوش و دلش تراشیدہ لباس مٹمی پوشید و بخش والدہ خود بردوش گرفتہ قدمے چند مشالعت نمود و روانہ دہلی کردہ بادل بریان و دیدہ گریان معاودت کرد شانهزادہ سلیم پاتنوع این واقعہ از الہ یاس در حضور پدید رسیدہ سعادت اندوز حضور گردید

تذکرہ در بیان رحلت شانهزادہ و ایبالی در دکن

سلطان دایبالی در شرب مدام مثل برادر خود سلطان مراد مولع بود ہر چند از پیشگاہ پدرا حکام نصاح صادر سے گشت و محمد باندر زکونی ستعین مشیدند خویشتن دار سے نمی توانست یک چہا خانخانان عبدالرحیم و خواجہ ابو الحسن بموجب حکم پادشاہ در خلا و ملا در بانان گذار شستہ احتیاط بلوغ کردند تقریبات شکار و گنجیہ بصحر ارفعی و قراولان شراب در نال شوق انفاختہ میرسانیدند و گادرو ذہ کو سفند ہر از شراب کردہ در زیر دستار پنهان سے آوردند آخر افراط سے کشتی بدن شانهزادہ را از لیاقت زندگے دور افگند و تو اسے بدنی نصیحت گردید و بیمار یا سے سخت روی آورد و تا چہل روزہ صاحب فراموش بود ہر چند اطبا بتدبیر کوشیدند سو بہ ندیدند طبیعت نمی دانند اہل نخلت انجام شراب آخر ہا تشریف میرند این غلافان از راہ آب آخر ہا بالآخر در سستہ پنجاہ جلوس اکبر مطابق سستہ ہزار و سیزدہ ہجر سے و سہ سال و شش ماہ ازین منزل دل فریب نیا رحلت نمود

تذکرہ در بیان ریاست اکبر پادشاہ

اکبر از قبضہ ارتحال سلطان مراد غناک داند و هکین سے بود چون این حادثہ جاگاہ روسے نمود داغ بر بلا سے داغ گروید تا آن کہ رفتہ رفتہ ناتوانی تن و جان اکبر را فرو گرفت و مزاج او از مرکز اعتدال منحرف گشته آخر تا از کسوت صحت عارضے و بر بستر بیماری سے افتاده صاحبش کردید خیر خواہان برای شفا سے بجزارات کرام و اماکن عظام صدقات و صلوات فرستادند و بقرا و صلحا قراوان حیرات و میرات دادند حکیم علی کہ سر آمد حکما سے در بار بود متعدد سے معالجه کردید تا ہشت روز دست تصرف باز داشتہ طبیعت را بحال خود گذاشت کہ شاید بقوت خود دفع ہد رفتہ تواند نمود چون بیماری سے پاشند او انجا بید روز نیم بید او او پروخت تا دہ روز ہر چند تہیرات و معالجات بکار برد فائدہ نکر وہ با سہال بھر گروید و اما این مرض ہم ہر چند بکار رفت سو و سندیفتاد و ہا مراض مختلفہ متغناہ جمع شد کہ معالجه کیے موجب از دیاد دیگر سے شد ایات چو آمد قضا از دوا چہ سود چہ چہ جای نہ شک از سیچا چہ سود چہ جوز اندازہ بگذشت ہوا علاج چہ فرو ماند عاجز طبیب از علاج چہ و درین مدت آن شیر دل قوی ہمت با وجود کمال ضعف خود را از باز عام داودن و با مقربان صحبت داشتن باز گرفت چون پادشاہ بحالت نزع رسید روز ہم حکیم علی علاج را سو د مندندیدہ دست از معالجه باز کشید و از بیم جان خود و پوش کردیدہ در کتب ازینی خرد شب چہار شبند دوازدم چادسی الاخر سے سنہ ہزار و چہارم مطابق پنجاہ و دوم جلوس کہ عمر پادشاہ شصت و پنج سال قمر سے رسیدہ بود در شہر اکبر آباد ر ہکر اسے مالم بقا و روز دیگر اجازت تجیز و تکفین در باغ سکندریہ مضاف اکبر آباد مدفون کردید اکثری از قافیہ سجان منشیان زمان تاریخ وفات را در سلسلہ عبارات نظم و نثر کشیدہ اند از انجملہ آصف خان جعفر چنین گفتہ است فوت اکبر شہ از قضا سے الہ چہ گشت تاریخ فوت اکبر شاہ چہ مدت سلطنت پنجاہ و یک سال و دو ماہ و نہ روز چہ

ذکر احوال مؤمن الدولہ شیخ ابو الفضل بعبارت او کہ کہ خود در پایان کتاب آئین اکبر سے نوشتہ

راقم شکر فنامہ را چنان در سر بود کہ اننو سے ہے از حال آبا سے قد سے و نعتی از نیرنگے اطراف خود نوشتہ رسالہ جدا گانہ سر انجام دہ زمانہ عبرت دیدہ و ان دریا سے گرداند کین شش گوناگون ناسد نوشتن این کتاب اگہی مرا از ہنہم باز داشتہ این اثنا پیام آرا سے عیسی چنان گزیشش بود کہ ہنجا روزگار تاب این ندا و کہ نہرست جہاند شگرت اطوار بر فر از تحریر شتاب نہرا وار وقت است کہ نختے از ان درین اقبال نامہ برگویدہ چند بند سے گزارد و گزیدہ سپدی گنارد و بدین نوید قد سے بیخے از ان بروی دلی نمائے کرد از انجا کہ نسب سراسردن از تھے دستی با سخوان نیاکان بازگانی نمودن و کالا سے نادانی بازار لرز و دست و از شویدہ مغز سے بہنہر دیگران نامش نمودن و آہو سے خویش نا دیدن نمی خواست از ان سطرے بر طراز دوا فسانہ گزار سے کند دین باؤ دیولاخ پانہ سلسلہ بجائے نرسد و آبیاری سے انتساب صور سے در نر ہتگاہ معنی بکار نیاید ششوسے چو نادانان نہ در بند پرتہا پر بگنار و فرزند ہنہر باش چہ و دواز روشنی نبودن نامند چہ حاصل زان کہ آتش راست فرزند چہ در محاورات روزگار نسب انہم جزو سزا و ذوات و امثال آن تعبیر نمایند و آنرا بعاسے و سافل مند گردانند ہنشا را گاہ دل داند کہ این بدان باز گردد کہ از آبا سے میانی او کیے بغزو سے ثروت فایر یا اثناسانی حقیقت چہرہ دستی یافتہ و بنام بالقب یا حرف یا مسکن شہرت گرفته و گرنہ عامہ کہ مردم از فرزند ان آدم صفی شہ ندگ بگفتو سے استہان گزاران دل نمادہ احتما سے دیگر راہ ندہند پرتا بر کہ درین معاطہ از دور سے راہ خود از پانہ اندازند و بدان گوہر گرا سے اعتبار نگیرند پس چو سعادت گزین بیدار دل بدین ادنامہ بخواب رود و بران تکیہ زدہ از حقیقت پرو دست باز گیرد ہنہر نوح را از ایزد ثنا سے پد چہ بود و ابراہیم خلیل را از بت پرستی اصل کہ ام زبان ہمیت بندہ عشق شہو ترک نسب کن جاسے چہ کہ درین بارہ فلان ابن فلان چیز سے نیست چہ لیکن سب نوشتہ آسا سے در رسمیان صورت پرست افتادہ و

بالحاقہ برآمیختہ کہ نسب را بر حسب گزینند ناگزیر نختی ازان بر گوید و ما ندہ بر اسے آن گروه گسترده

ذکر سیت

شماره ابا سے کرام داستان دراز است چگونه گراسے الفاس را بنا با لیت وقت لغز و بند بر نختی در لباس ولایت و گروہی در علوم
نسب و طائفہ در ذمہ سے امارت و جمعی در معاند گراسے و طبقہ در تجرد و تنہائی بسر بردہ اندازدیر گاہ زمین بین و طنگاہ بین والا نزا د
بیدار دل پود شیخ موسیٰ نجین جبراد در مباد سے حال رسید کے از خلق رو سے داد ترک خان و مان کردہ غربت گزید و بہر سے علم و
عمل مہورہ جهان را با سے غربت در نوشت در مایہ تامل در تصدیق کہ نہ ہنگام ہیست از سیوستان مہر نوشت آسمانی عزت گزید و از
پیوند دوستی خدایکیشان حقیقت پڑوہ کہ خدا شد اگر چہ از صحرایہ نینہ آمد لیکن از تجرد و تعلق نشانت برہمان نطع آگہی بودہ انفاس گراسے
در آویزش خویش بکار برد و زندگی بے بدل را در سپر استن نفس بوقلمون مصروف گردانید سے و فرزند ان و بنا بر سعادت پیرا پیرو
آئیں او بودہ فرسندی داشتند و دلش عیانی و بیانی سے اندوختند در عنفوان ماہ عاشق شیخ خضر را از رو سے دیدن بر سے
اولیای سے بند و رفتن بیدار و دیدن الوس خود لب فرو آورد و با چند سے از خویشان و دوستان بہند آمد بشہر ناگور میرسد سید یحیی بخار
اچی کہ جانشین مخدوم جانیان بودند و از ولایت معنوی بہرہ وافر داشتند و شیخ عبدالرزاق قادر سے بغداد سے از اولاد گرامی ہوہ
اولیای سے بزرگ سید عبدالقادر جلی و شیخ یوسف سند سے کہ سیر صورت و معنی فرمودہ بودند و لبا کمالات حقیقہ فراہم آوردہ در
گذر گاہ و راہنما سے خلق بسر برد و جانیان از راہ آورداد ذخیرہ ما بر گرفتے از گرم خوںے و د بچوںے این بزرگان کارا گاہ و از خاک
و امن گیر بنگاہ روزگار خوردہ رھگرا سی غربت توطن گزید در سال نہ صد و یازدہم ہجر سے شیخ مبارک از نزمہنگاہ علم بعین اطلیسا
ہستے بر پیش گرفت بنیروی مگیر اور چہار سالگی لوامح آگہی پرتواندخت انوار الہی و از افزون چہرہ افروخت و در نہ سالگی سر را بستر گ پیدا کرد و در چہارہ سالگی علو کا
متداولہ اندوخت و در ہجر متنی یاد گرفت اگر چہ غنایت نیز د قافیا لا را ان ہدیاحت بود و بکوی سیر بزرگان در یوزہ فروردی کے سکر در بلا زمت شیخ غمٹن مشیر
بسر برد و تشنگی بہن از آموزش اد افرو د سے شیخ ترک نزا دست صد و اسیست سالہ عمر یافت در زمان سکندر لود در ان شہر و صفات دست اد زہد
شیخ سالار ناگور سے پایہ والا سے شناخت بہت آور د شیخ در توران و ایران کنش کتاب لرمودہ بودہ بقصہ شیخ خضر
بصوبہ سند باز گردید ہگی اندیشہ آن بود کہ بر سے نزدیکان را از ان بلا و سخت باین دیار آورد و روزگار در سفر سپر سے شدہ در خداد
ناگور تھلی سترگ افتاد و با می عام نفرت انگیزت غیر از نادروالد مہرہ را روزگار سپر کشند پد بزرگوار را ہوارہ غربت جہان گرد سے
از خاطر نور آگین سر بر برد و دیدن بزرگان ہر سر زمین و در یوزہ فیض ایز سے نمودن بر جوشید سے لیکن آن کہ بانو سے خاندان
حفت رخصت نمود او و سر کشے در خاطر سعادت منش نمود درین کشاکش باطن ہلا زمت شیخ فیاض سے بخار سے قدس ترہ پیوستند
و شورش دل افزایش گرفت آن سیر نورانی را آغاز آگہی نظر میگاہ نہ سید ایزدی افتاد و روشنی دل و سعادت جاوید نور کے شد
در یوزہ ارادت و گزیدن روشنی معین نمود پانچ یافت درین نزدیکے سیکر ابر فراز بہایت بر سے آرند و بر بہنائی جو نیدگان آگہی
نام زد میکنند عبدالقادر نام دار و گراسے لقب او خواجہ احرار خواجہ بود و انتظار آن ہنگام نماید و آئیں او بر گزید خواجہ در ان ہنگام
آبکہ پاسے عرضہ نگاہ بود و در حبت وجو سے جہان دارو سے حقیقت دو او داشتند چون وقت کار رسید و بدان پایہ والا فرار
یافت تلقین خدا پڑوہی ازو بر گرفت گمنام سے ر خلوت او فرمودند و بے تعینی پیشہ او مقرر شد در سخاں خواجہ ہر جا کہ بدرویشے
تجیر میر و داین یگانہ آفاق را سے خواہند قریب چہل سال در دیار خطا بسر برد و در وشت دکوہ عشرت تنہائی اندوخت صد و
بست سال عمر گراسے رسیدہ بود و آنا کر سے درو سے ہم چہان افرایش داشت شبی پد بزرگوار با چند سے در ان مصر ولادت

بچید سے از خدا بیان سعادت پیر و ہستان یقینت میگفت و لبانکات دایم فروز بر فراز طور سے آمد ناگاہ ماوازه آبی کبوش رسید و بارہ
 الی بدخشید ہر چند اندیشہ رفت نشان نیافتند روز دیگر تیکا پوست سحت و خستجو بسیار روشن شد کہ در خار کلا سے آن بزرگ منوی
 غزلت گزین است از نور ارادت تا اوزمانی بر آسود و خاطر از ہزہ گرائی باز آمد پیوستہ ہمارا ہ سعادت سے افزو دند و نبطرا کسیر اوروز
 افزون عیار سے پیکر فتند در آن نزدیکی سفر تقدس پدید آمد و دل را بگوناگون حقائق برآمود و ہر نہائی جو نندگان حقیقت اشارت
 رفت و بخت شد کے و فارغ یابی رخت ہستی بر بستند و در آن نزدیکی نقاؤہ دو دمان عصمت کہ تربیت پدیر بزرگوار فرمود سے ازین
 خاکیان فنائی روز پوشید و حادثہ ماند یونترت انداخت پدیر بزرگوار باین تہجد و بیوزب در یکا شور کام بہت برداشت ہنگی کسج آن
 بود کہ راہ چار دیوار معمورہ عالم ہمو وہ آید و از گروہ ماگروہ مردم بخشی فیض پر گرفته شود و در احمدا با دجرات بوالا پایہ نثار پر ہستند
 و انش با سے تازہ آگہی آورد و در ہر فن بزرگ مند عالی بدست آمد در آئین مالک و شافعی و ابو حنیفہ و حنبل و امام سے گوناگون
 دریافت اصول و فروما بجم آوردند و تیکا پوست سحت پایہ اجتہاد رو نمود اگر چہ باقتضا نیاکان بزرگ بروش ابو حنیفہ انتشار پیدا
 داشتند لیکن ہموارہ کردار را با حوطہ آرش داسے و از تقلید برکنارہ نید کے دلیل کرد سے و بد انچہ نفس را دشوار آید بر گرفتاری و
 از سعادت منشی و روشن ستارگی از علم ظاہر حقائق معنوی کے گذارہ شد و زہت گاہ صورت رہنما سے ملک حقیقت گشت اسباب
 تصویف و اشراق بر خوانند و فرما ان کتاب نظر و تاکہ دیدہ شد خاصہ حقائق شیخ عربی و شیخ بن فارض و شیخ صدر الدین قونوی
 و سایر اصحاب عیانی و بیانی نظر عاطفت انداختند و نصرتا سے بے اندازہ روی داد و دروشناسے بوالعجب روشنی افزو د
 و از جلال نعم الہی آن کہ بلا زمت خطیب ابو الفضل گارو نے شرف اختصاص یافتند و از قدر دان آدم شناسے بفرزند سے
 برداشت و با موزگار سے گوناگون دانش بہت گماشت مراتب تہجد و بسیار سے خواص شفا و اشارت و دقائق تذکرہ و محبت
 را تذکار فرمود و حکمت را طراوتے دیگر پدید آمد و زباب بنیش را روان پایہ دیگر افزو دان فرو ہیدہ مرد خود فرودہ سے
 فرمان روایان گجرات از شیراز بدین دیار آمد و ہستان شناسائی را فروغے تازہ آورد کہ زگار و ہاگروہ دانشوران روزگار در یوزہ آگہی
 کردہ بود لیکن در علوم حقیقی عقلی شاگرد مولانا جلال الدین دواسے بہت جناب مولو سے سخت نزد والد خود و اول مقدمات را اندوخت
 و پس از ان در شیراز بدرس مولانا محی الدین اشکبار و خواجہ حسن شاہ تہال بدیش آموزشے نشست و این دو بزرگ از سر آمدند
 بسید شریف جرجانی اندونختی در ہستان مولانا ہمام الدین کلنار سے کہ بر طواع حاشیہ مفید دارد آمد و رفت نمود و چرلغ دریافت
 افزوخت و از بخت رہنمو سے اورا کتا یکتھا غریب رو داد و کتب حکمت را بفرز سیدہ مطالب آنرا بشیو از بانی آرش داد
 چنانچہ تصانیف او بران دلالت کند و محبت بر گوید و ہمدران مدینہ نبین پدیر بزرگوار را بشیخ عمر تشو سے کہ از اکابر اولیا سے
 زمانہ بود سعادت ملازمت روسے و اد آن گوہر شب افزو دستگاہ غیار مند سے تمام یافته آئین بزرگ منشی و سرگ انائی را
 بطرز کردیہ تلقین فرمود و بسیار سے باستانی سلاسل را از شطاریہ و طیفوریہ چشتیہ و سہروردیہ دریافتہ فیض پدیر آمدند و ہمدران شہر
 مبارک بصحبت و ہم نشینی شیخ پوست کہ از ہشیاران سر مست و ربودگان آگاہ دل بود رسیدند و سرمانہ دیگر آگہی اند و خند ہموارہ ستملک
 جزیاسے شہود بود سے و ہرگز اد سے از اداب عبودیت از دست نرفتے از برکات گراسے صحبت در آرزو سے آن شدند
 کہ نقوش علمی از ساحت ضمیر ستردہ آید و دست از رہنمائی باز دہشتہ محو جمال مطلق گردند آن خوانا سے رموز صفت کبہ دل نشانی شد
 از ان عزیمت باز داشت و بزرگان گو سیر بارگزارش نمود سفر و بارادریستہ اند بصوب دارا خلافتہ اگرہ کام طلب باید زد و اگر در انجا
 کار بزلتاید قدم بصوب توران و ایران برداشت و ہر جا کہ اشارت رو دفرمان در سبلہ رحل اقامت اندخت و علم سہیسیا

احوال خود گردانید بدین اشارت هاپون غره اردی بهشت سال چار صد و شصت و پنج جلای سلطان چار شنبه ششم محرم نصد و پنجاه
در مهر سعادت دارا خلفه اگر هر سه ساله تقاسم نماید که نزل صوفی فرمودند در آن مهوره دولت شیخ ملا الدین محمد باب که بر صفاح قلمو
و جنایات قبور آگاهی داشت اتفاق صحبت افتاد ایشان ازان سنج بهیاری آمده فرمودند فرمان اینوسه چنانست که درین شهر اقبال
توقف اوفتد و ترک گردش نماید و گزین نوید مارسانیند و خاطر سفر گوارا آرایش بخشیند بر ساحل دریا چون در چوار میر بیع الدین صوفی
اچھی فرود آمدند و از دو دمان قریش که با علم عمل آراستگی داشت نسبت تا بل روداد و بدان مرزبان حملہ آشنائی بدوستی کشید و آن دانای
حقیقت آمو و مقدم این نو یاوه شناسائی را مقتم شمرده بگرم خوبی و کشاده پیشانی پیش آمد چون اسباب شروت و زواوان داشت چنان
خواهش فرمود که بدان لباس در آید از رهنمونی ستاره و یار سے توفیق پذیرفتند و آستانه توکل خدا یگان همت بی نیاز برگزیده بهر اقبه
در روزه و مباحثه بیرونی پاس سعادت افسردند میر از سادات بزرگ حسنی بحسینی اندک نختی حال نیاکان او در مصنفات شیخ سخا و
نگه را اگر چه وطنگاه ایشان قریه ایک شیراز است و از دیر باز سیر حجاز نمایند و همواره یکچند سے درین دو جا سے سیر بردند و هنگام
افاضت و استقامت گرم دار تا اگر چه معقول و منقول را در پیش نیاکان قدس سے بنا و اندوخت لیکن تبلذ مولانا جلال الدین دوان
جلای دیگر یافت و در جزیره عرب انواع علوم نقلی از شیخ سخا و سمرقند قاهر سے تمیز شیخ ابن حجر عسقلانی برگرفت و چون در نصد
و پنجاه و چار رخت بمنزل قدس کشید و اللذیر گوار ملتزم زاویه خود شد همواره بهشت و شوک باطن و پاکیزه داشتن گوهر طاهرت گماشت
و بکار ساز حقیقه روی نیاز آورد و بدرس گوناگون علوم مشغال فرمود و گفتگو سے پاستانی را روپوش حال گردانید و خواہش از زبان
از دیابوش برید از اہل ارادت گرم سے احتیاط گزین سعادت آمو و اگر معلوم بر رسم اخلاص آورد سے نختی پذیرفتی و قدر در بہت
برگرفتی و دیگر مردم را معذرت گفتی و دست ہمت بدان نیالود سے بکتر مدتی نشستگاه او پناہ دانش و زن و جا باز گشت بزرگ و
کوچک آمد آرسد انجمنها بر ساختند و از دوستی خلوتها آراستند نہ از نختین اندوہ راہ یافتی و نہ از پسین شاد می شیر خان و سلیم خان
دیگر بزرگان در مقام آن شدند کہ از وجہ سلطانی چیز سے برگیرند و توستے در خور قرار یابد از آنجا کہ ہمت بلند بود و نظر عالی سر باز زد
و پیرانہ افزایش منزلت گشت چون رہنمائی مردم در بنا و شستہ بودند از در گاہ فرمان راست گزار سے داشت ہ اشارہ اولیای سے
زمان یا ورو مہربانے ہواداران روز افزون مہوارہ بآیندگان مجلس جویندگان آگہی ہدہ گوئی فرمود سے و بر خواہ سے تباہ مردم
سزانش کرد سے خاطر بہستان خویشین دوست رنج زدہ گشتی و اندیشہا سے نامز انود سے چون سپج ہنگامہ آرائی در سویدای سے
ضمیر بنو و غمیت معرکہ گیر سے و دکان دار سے سیرامون خاطر نکشتی نہ دبیق سرانی و نکو ہش بدکاران تخفیف رفتی و نہ بچارہ سکالی
رمیگان پرغاش جومی توجہ برگماشتی و با این معنی ایند بہمال دوستان حقیقت منش و فرزندان سعادت گزین کرامت فرمودا گز
مہوارہ در گفتگو سے علمی گرامے اوقات گذارش یافتی لیکن در زبان افغانان دانشہا سے حقیقے کتمے بہ بیان آمد سے و چون باہج
رایات جہان بینی جنت آشیانی تبار کے ہندوستان را فروغ بخشید چند سے توراتی و ایرانی بدستان آن شناسا سے رموز نفی سے
و فاتی پیوستند و انجمن دانائی را روستے دیگر پیدا آمد و تشنگان خشک سال تمیز را مہر آبا لبر نیشد و رہ سپاران اندیشہ گزار
نہ ہنگامہ آرایش جا گرفتند ہنوز ہنگامہ گرسنے نہ پذیرفتہ بود کہ چشم نغمے رسید و ہمیون دست چیرے بر کشاد و نیکان روزگار
یکوشہ حمل در شدند و سفر ناکاسے پیش گرفتند بزرگوار از نیر و سے دل درہمان زاویہ غزلت ثبات پائی فرمود از تائید ایند سے
ہمیون کار و دیدگان را فرستادہ معذرت خواست و از سفارش آن حق سگال بسیار از بنگلنا سے غم نہ ہنہنگامہ شادی در آمدند
نخستین در سال جلوس شامہنشا سے ہر اورنگ خلافت چنانچہ سپید برد دولت افزوزند و دفع عین الکمال انکارند قحط ساسترگ

پیدا آمد و تفرقه بلندی گرفت آن معموره خواب شد و غیر از خانه چند اثرشے نماند و باسی عام سربار سے آن دشور شے بے اندازہ بر جانیان
آسیب رسانید و اکثر بلاد ہندوستان این تنگدستی و جان گزائی بود آن پر روشن ضمیر در جان زاویہ قدس سے پامی ہیبت افشرد و گردن خود
بر ان صفت کدہ نشست راقم شکر فنامہ در ان ہنگام در سال پنجم بود و نیز آگهی چنان پیش ہماق بنیش سے تافت کہ شرح آن بکالبد
گفتہ و نگنجد و اگر در آید بہ تنگنا سے شنوائے زمانیان در نشو و این ساختم نیک بخاطر دارد و آگهی دہہ در ان دیگر معاخذ آن حتمی روزگار
خانہ ناما بر افگند و گروہا گروہ مردم فرود شدند در ان کا شانہ ہنتا و کس از ذکر و انات و خرد و بزرگ ماندہ باشند اخوان روزگار را از فراتے
حال و نشاط در زویشاں حیرت افزا فرود سے و کمیی گرسے و سحر طراز سے گمان برد سے گاؤ یک سیر غلہ ہم رسید آزا بدگیاسے سفالین
چو شانید سے و آب تغنیدہ بدین مردم قیمت یافتی و شکفت ترا کہ غم روز سے در ان منزل بنود و بجز اندیشہ پستیش ایزدی چیز سے
بخاطر راہ نیافتی و جز محاسبہ نفسانی و مطالعہ اسفار حقیقت شغل مگیر غیو و تا آنکہ رحمت ایزد سے بر بگمان تافت و رخائی شرک چہرہ
شاہدانی بر افروخت با چہ راہیت شاہنشاهی پر تو انداخت و جان را بجدلت روز افزون روشنائی بخشید بارگاہ خرد در بالش آمد و
کالاسے آگهی را ہا سے بزرگ نہادند فنون حکمت و انواع دانش در میان شد و میانہا سے تازہ ہو و راست دید ہا سے بلند و در یافتہا سے
گزیدہ پیدائی گرفت و گوناگون مردم از خزینہ عقل فوائد بکیر ان برداشتند و خلوت کدہ آن نورانی سرشت مجمع دانایان ہفت کشور آمد
و سخن بلند سے گرا شد حدیسی افسردہ بر افروخت و ناتوانی سہی بدگوہر ان افزائش یافت و او بر آئین خویش سرگرم بود و راہ را
سپرد سے و بر در بچو است نشستہ راہ در باہیت نشافتی و مردم کم گذار کوتاہ بین بتیاب شدہ راہ افترا سپردند بیشتر سے بگروہ
سہو و پیونداد سے و از گفتار پریشان داستانہا پرداختی و سادہ لوحان روزگار را بر انالید سے و خیال تباہ بل آزار سے
تکا دو نمود سے ہمگی دبت آو نیز تباہ بسیجی اینان شیخ علائے است گروہ سے در ہند باشند میر سید محمود چون پور سے را ہمد سے
سوع و شہر ندود ... نماند با علم و عمل و تہذیب اخلاق چندین نصوص را فراموش کردہ ذہین مذہب غور نمانید و در زمان سلیم خان
شیخ علائی نام جو اسے بار اسٹنگے ظاہر و باطن بدین ورطہ افتاد و در ان مصر سعادت نخستین بنا سبت انزو او اختیار تجرد بدین
پدر بزرگوار آمد ہفتہ اندوزان بہانہ چو از زبان ہرزہ سرائی و اشد و مرمانہ گفتگو پیدا آمد علما سے زمان کہ نادان دانش فروش و زہر گیا
نماند بکین او بر خاکستند و بچین پیوند عنصر سے ہنگامہا آراستند و سہلہا درست کردند پدر بزرگوار بدیشان موافقت نمود و عقل
و فعل را معاخذ انیان نیافت در پیشگاہ مرزبان ہندوستان معرکہ آراستند و بانڈیشہ تباہ خویش راہ کو شمشاہا سپردند مندار سے
حکومت دانش نشان روزگار را فرام آورد و در حیت جو سے حکم شرع کا پونود پدر بزرگوار را نیز در ان انجمن طلبیدہ شتند چون
سخن از ایشان پرسید خلاف حرف سرائیان جاہ طلب پاسخ دادند از ان روز مگر کین بیتہ بدین آئین متمم گردانیدند و در چین معاملہ کدہ
سہد از خبر آحاد است بچین عناد چندان کوشش نمودند کہ کار او سپر سے شد و بر سنے بدگوہر ان آئین شیعہ را مکتون ضمیر نپدہ شتہ
راہ نمکش سپردند و نہ استند کہ شناسائی دیگر است و پذیرائی دیگر درین ہنگام کی را از سادات عراق کہ گمانہ زمانہ بود و علم را با عمل مقرون
دہشتی و گفت را با کردار کینائی بخشید سے دامن آلود ہمت گردانیدند و از توجہ شاہنشاهی دست بدامن او نیر سید روز سے در محل کا یون
گزارش یافت کہ پیش ناز سے میر روایت چہ ہر گاہ گوہی او مرد و باشند اقتدار اچگونہ سزاوار بود و راستے چند از حنفی نامہا پاستا سے
باستشہاد آورد کہ اشرف عراق را شہادت نتوان شود و کار بر سیر و شوار شد چون رابطہ اخوت داشت حقیقت را باز نمود و پدر بزرگوار
با سخنان ہوش افزا فرمودہ تسلی دادند و بگفتگو سے بدسگالان دلیر گردانیدند و پاسخ آن نقل چنان بر زبان گوہر آہو گذشت کہ
معنی آن روایت فہمیدہ اندانچہ در کتب حنفی ازین باب در نقل آورده اند عراق عرب مراد است نہ عراق عجم چندین جا بدین معنی تصریح

رفته و نیز تمیز کرده اند در میان اشرف و اشرف و آن عبارت از امر او کثرت و زان و امثال آن باشند سوم او ساطد آن را در مجتهد و اهل بازار منحصراً اند چهارم ادلی که بپایه انیان نرسند مانند پاجیان و سهرزه گردان و سهریک را با و افراه جدا گانه نگاشته اند تا هنگام نیکوئی چنان سلوک زود و کیف بد کردار سے هر کدام چگونه بود و الحق اگر هر یک بکنند را یکسان باشن نمایند از شاه راه سعادت یکسو کرده باشند مبر ازین آگهی ببالید و گوناگون نشاط اند و خت و از برای پاکدامنی خود و ناشناسائی حال بدگوهران نگاشته شیخ نبط در آورده آن خبره روپان سهرزه سرادر گوهری آن افتادند چون معلوم شد که از کجا برگرفته اند و زینه حد ساختند و مثل این با دریا چند بار بر طافتاد و سرانجام شورش ناشناسان شد سجان الله با آنکه گرداگره مردم یقین دارند درین که هیچ کیشی به آنچنانست که یک امر خلاف واقع ندارد و نه این چنین اطلاق آموده و با این معنی اگر یکی از شناسائی در مسئله بر خلاف آئین خویشین تحسین نماید بر آن نرسند بکین آن بر خیزند و پس از دراز سے سخن از آن نکویش باز تشیع منصوب گردانیدند لیکن از حمایت الهی بدگوراپوسته گرد و شرمسار سے بیرون شستی و تشویر زد و پایمال عم گشتی و از بدگوهر سے دنیا بینی عبرت نگرفته و بر بهان بدسگالے حید اند و سخت تا آنکه نیرنگی زانہ دیو ابھی روزگار نقش شگرف در میان آورد و تفرقه شترک چهره عبرت افروخت سال چهارم هم الهی مطابق بنصد و هفتاد و هفت هلاکے پدر بزرگوار از گوشه انزو ابر آمد و خجیتا سے غریب سے آورد و نختی از ان بر نوید و عبرت نامه بر گوید اگر چه همواره از زنبور خانه حید شورش داشت و مار سوراخ دشمنی در جوش و شب چراغ دوستی بے فروغ و نیکان روزگار دل در بے بسے بسته و دیگانگے باز کرده بودند چنانچه ایما سے گزارش یافت لیکن درین هنگام که پادشاهش بلند سے پذیرفت و بزرگان روزگار در تلذذ یافتند و هنگام مردم گرمے پذیرفت و پدر بزرگوار بر آئین خویش خواہے نکو سیدہ بر شمر دے دوستان و نکو خواہان را از ان باز داشتی علمای زمانہ و مشایخ روزگار که ذات حجتہ را مرآت عیوب خود داشتی به تباہ سگالے و چاره اندوز سے نشستند و خود را بیمار بیچ اندیشنا سے تباہ یا و با خود در میان آوردند اگر نمودی و نشین شهر یار عدالت شیده کرد کین اعتبار سے مارا چه آبر و خواهد ماند و انجام کار بر کدام حال نکو سیدہ قرار یابد پایمال عم و اندوه شده بکین تون سے نشستند و بهجتان سرانی کام فراخ برداشتند و بدستان گذار سے و حید اندوز سے سایه نزدیکان عقبه ہایون را یکفشار ہا سے فریہ آلود از راه بردند بعضی بدگوهر را پیرائے نقصب بینی فروختہ بشورش در آوردند اگر چه از دیر باز طورناستودہ ہین بود لیکن در سہر زمانے بیاد سے حق گزاران سعادت آموذ بازار جوش بدگوهران پرانگندہ شد سے درین ہنگام آن گروہ راستی پیشہ درست پیوند دور تر شدند و سر آمد حرف سرایان بزم ہایوسے بکین آرائی نشست تباہ سرشتان بے آرم و دیونزادان نا پار ساگوهر قابو یافتند پدر بزرگوار بمنزل دوستی الهی تشریف برده بود و من سعادت ہما سے دستم آن نحو فروش غرور افرا نیز در ان اجتماع حاضر شد و حرف سرانی پیش گرفت مراستی دلش و شباب در سر بود از در سے بمعاملہ جاگاسے بزنداشتہ در بے صرفہ کوئی او مر از بان کشتود سخن را بھاسے رسانید کہ او سنجالت رفت و نظار گیان بھیرت فرود شدند از ان روز با تمام بیداشتہ ہمت گماشت و آن گروہ گسستہ امید انیر تر گردانید و پدر بزرگوار از کید انیان فارغ و من درستی آگهی خجیر تحسین آن بید نیان بپا پر بائین سالوسیان ہوشیار بحق گزار سے و دین آرائی نشستہ انجمنها ساختند و رون آرم مندان شب خور گروہ بسیار سے را به پیوہ جاگاسے نیستے فریتا دند ہر گاہ خدیو عالم از خیر سگالے و نیک اندیشے معاملہ کیش و ہوش و داد را بگروہ سے نیکو طاسر گذار شتہ باشد و خوش طیلسان بے توبیہ سے بردش گرفته حق گوین راستی منش را بازار کا سد باشد و یو کیا ران ہوش ناراست رو و بزرگان دولت با آن شتی حلیہ و ریہ باشند و تعصب را روز بازار جای آنست کہ نمایند انا برا و فتد و ناموسہا تمام تباہ گرد و در چنین ناہنگام کہ بدگوهران تباہ کارہ نیکوئی نام برداشتہ مانند عر بے سے کہ بدوشیزگے فرود شد و غزن بر آید و دنیا داران بے آرم در چہرہ دستی و ننگ چہان دل کو بکین و بین و

و دوستداران ہوا خواہ و دوست و راست گزاران کیج نشین و ہنگامہ کیش بش یک دینان گرم وزن با یکدیگر انجمن رازگونی ساختن پیمان
 دل آزاری تازہ گردانیدند کی از تو و همان وہ دلہ و ہاروت سید حال افسون نیز نگرا کہ از روباہ بازی در و لشکاہ پر بند گوارہ نیکیوں خیز
 بودند و آن گروہ ہا راست یکر دے و کیتائی داشت پیدا کردند و افسون خدا آزار سے و افسانہ بیہوشے بر خواندہ نیم شب فرستادند آن
 شعبہ کار نیز نگ ساز در ان تاریک شب بادے لرزان و چشمی کریان و رنگی شکستہ و روسے ڈرم نخلوت کہ مہین بر اور ثقافت و لطافت
 آن سادہ لوح رابی آرام ساخت و آن ناشناس مکرو فن راز جا بردہ و خلاصہ سخن آنکہ بزرگان زمانہ از دیر گاہ دشمنی دارند و یک عیارانی سپا
 بے آزر سے ام و زقا تو یافتہ ہجوم نمودہ اند و بسیار سے از ارباب علم را شود و بیخے را مدعی قرار دادہ و بر اسے تشغیض فقریات بیان
 شایستہ بر انگختہ ہمہ دانند این مردم را در بار گاہ مقدس پگوندہ محل اعتبار است و بر اسے گرم بازار سے خود چہ سرفراز مردم را از میان
 بر ہشتند و چہ ستکار یہا سے زبردست نمودند مخر سے و خلوت ایشان و ہشتم درین نیم شب مرا گئی داد و من بتیابانہ بشمار سانیدم مبادا روز
 شود و کار از علاج گذزد و اکنون کہ آنست کہ بین زمان شیخ زابی آنکہ گئی گئی یا بد بگوشہ بر نوز روز چند بر کنار ہ باشند تا دوستان فراہم آن
 و حقیقت حال بعض ہایون رسد آن نیک ذات را و ہمہ فرو گرفت و بعد سے تابی نخلو گاہ شیخ زفت و ماہرا گز ارش نمود فرمودند ہر چند
 دشمنان چیرہ کستی دارند ایند بہیال آگاہ و پادشاہ عادل بر سردانایان ہفت کشور حاضر اگر شتی گروہ بے دین و دیانت را بدستی
 حد سے آرام دہشتہ باشد دست پھائی بر جامی خودست و بعض را در نسبتہ اند و نیز اگر سر نوشت ایند سی بر آزار مانرفہ است اگر ہمہ
 بر آید آسیبی نشو اندر سانید و شاہ کار سے نیارند باخت و ہیج گوندہ گزند سے ہا نرسد و اگر خواہش آن جهان آفرین برین ست مانیز کفشاہ
 پیشانی و تارہ روی نقد زندگی را می سپاریم و دست از جان سختی باز میداریم چون عقل ربودہ بودند و علم افزودہ حقیقت طراز سے
 را افسانہ سزائے و شور انگینہ سے را سو گوار سے دانستہ حربہ بر کشد کہ کار معاملہ دیگر است و داستان تصرف دیگر اگرستہ رو دین
 خویشتن را ہین زمان قصہ بکنم دیگر شادانید من خود بار سے روز ناگاسے را نہ ہم از پیوند پر سے و طاقت ابوت پذیرا سے خواہ
 شدند بفرمودہ آن پیر یونانے من نیز سیدار شدیم ناگزیر دوران تاریک شب این ستن پیادہ بر آمدند نہ را ہبر سے معین نہ رفتار را
 پاسے استوار پیر بزرگوار و زنجیر کے تقدیر بود وہ خوشے داشت و میان من و برادر کہ در کار ملک و شغل معاملہ دوران ہنگام نادان
 ترھے از خود گمان داشت گفت و گو شد و در پناہ جا سخن رفت ہر گرا ابو پیدا می ساخت من ناخن سیز دم دہر اگر من بر می شمر دم
 او دست سے فشاندا بیاست دشمنان دست کین بر اور و دلد دوستی مہربان نمی یایم یک جان آد سے ہمے ہمے ہمے ہمے
 در میان سنے یایم ہم بدشمن درون کریم زانکہ ہا ر سے از دوستان سنے یایم ہا ناگزیر ہزاران تگا پو بخاندہ کے از مردم
 کہ حقیقت منشی او یقین بر اورم بود و من ناشناسے صبح جو دوزیان کار عنصر سے بازار ترکیب را گمانے ہم نے در رسیدہ شادورا
 از دیدن این بزرگان آسودہ روزگار دل از جا رفت و از بزدان پشیمان شد و بر رود در ماند ناگزیر جانی برای بودن اختیار کرد چون
 در ان شوریدہ مکان رفتہ شد پریشان تر از خاطر او بود شکر کف حالی پیش آمد و طرفہ اند و سپے ہر پاسے دل گرفت مہین برادر
 در من آویخت کہ با وجود فزون شناسائی غلط رفت و تو بدان کم اخلاصے درست اند شید نے اکنون چارہ کار چیست و راہ اند
 کدام و دم آسایش کجا توان برگرفت چنان پامخ و آدم ہتوز ہیج نرفتنہ ہد تا برگشتہ بزدی و باید رفت و مرانائب سخن گردانید
 امید کہ طیبان زمانیان برداشتہ آید و کار سرتبتہ کشودہ گردد پدرم آفرین نمودہ بین سخن گردید و برادر بر بہمان آیین سر باز زد
 و گفت ازین سرگذشت ترا خبر سے نیست و از بکر اندوز سے و ہاروت منشی این گروہ آگئی نذار سے ازین واد سے بگذر و سخن در راہ
 گویا آنکہ بادیہ آزمون نہ ہمودہ بود و شود و زبان مردم بزرگرفتہ باقامی اسلے یکے را بخاطر آوردہ گز ارش نمود چنان بر پیشگاہ ہا

سے افتد کہ اگر کار و شوار نشود ہانا یا ورسے تو اندنود لیکن ہنگام سخت گیر سے بس دشوار کہ ہم پانی ناید چون زمانہ تنگی دشت
و خاطر پریشان بصوب او گام برداشتہ آمد بلکہ پانی در گلزار اسے لزوج خرافض سے شد و از شکر قمار سے روزگار عبرت می آمد
عروہ و فعا سے توکل از دست رفتہ راہ بیللی پیش گرفتہ عالم را جو یا خود انکاشتہ گام سے بدشوار سے برداشتہ سے شد و نفسی سخی
میزد و غریب دل نگرانے و نزدیکی روز رتہ خیز بد گوہران رو بر وضع صادق بر در اور سیدہ شد ازین آگهی گرم خونی پیش گرفت
و شایستہ خلوت کند حسین گردانید غمناکے گوناگون نختے بر کنارہ شد و ان آرام کرد پس از دور روز آگهی آمد کہ تفسیدہ دلاں خند
آزم برداشتہ کمون خاطر خبت آگین خود را بر ملا انداختند و باین نچہ کاران صبا ح آن شب بعرض ہما یون رہا سیدند و خاطر
اقدس را مشورتی گردانیدند از بارگاہ خلافت فرمان شد کہ مہمات ملک و مال بے استصواب ایشان صورت نمی یابد این خود کار
مذہب و ملت است انجام آن خاص بدیشان باز میگردد و در حکم عدالت باز طلبند و آنچه شریعت غرا فرماید و اکابر روزگار قرار
و سید لعل آوردند چاوشان شاہنشاہ سے برابر فالیدہ طلب فرستادند و چون بر حقیقت کار آگهی داشتند در سپید ساختن
کو تشہا نمودند بکاران شرارت اندیش را ہمراہ ساختند چون بجانہ نیافتند گفتار بیفروغ را درست اندیشیدہ خانہ گرد گرفتند شیخ
ابوالخیر برادر را در ان منزل یافته بعبتہ اقبال بردند و بعد آج تاب دستان پنهان شدن را باز نمودند و آنرا حجت سخنان
سے آرم اندیشیدند و از بدائع تائیدات آسمانی ازان بچوم بدگویان و طرز ہرزہ سرانی شہر یار دیدہ در شناسائی پذیرستہ پاسخ
داد کہ این ہمہ سخت گیرے در کار درویشے گوشہ نشین و دانش منشی ریاضت کیش چراست و چندین آویزشش مہودہ بر آچہ میکنند
شیخ ہموارہ بسیر مرد و اکنون بجا شارفہ باشد ان خود را بر اسے چہ آوردہ اند و منزل را چرا قوروق کردہ در ساعت آن
خود سال را بار کردند و اگر خانہ بر خاستند نسیم ماییتی بدان سر منزل آمد از آنجا کہ قدسے ناکاسے در راہ بود و او ہم چہ
داشت و خبر ماسے مختلف نقیض آن میرسید باورنداشتہ در اخفا کوشیدند و بد گوہران فرومایہ خجلت زدہ درین خیال قیادت
ہر روز کہ بنجانان شدہ اند چارہ اینکار باید ساخت و سپہ درونان تیرہ اسے را باید گماشت تا بہر جا کہ نشان یا بندازیم گذار
مباہ ازین حال آگهی پافتہ خود را بعبتہ ہما یون رسانند و ہنگامہ دادر الفروغ دانش خویش بیارایند پاسخ شاہنشاہی پنهان
کردہ سخنان و حشت افزاسے دہشت انگیز از زبان مقیس در میان انداختند آشیان سادہ لوح و دوستان روزگار
را ہم سے افزودند و دست آیز ماسے رنگین بر سے بافتند و مردم در اندیشہ دراز سے افتادند و دست از یاد
مخیل باز میداشتند ہفتہ چون سپرے شد صاحب خانہ نیز از دست رفتہ راہ بے آرمے گرفت و ملازمان او آئین
اشائی برگردانیدند عقل ببردست و اہم آمد و خاطر سراسیمہ را یقین شد کہ آن حکایات تختین اصلی ندارد و پادشاہ
ورثہ و ہش و عالم در گناہ پوسے جبت و جوت ہمانا صاحب خانہ گرفتہ سے سپارد و اندوسے بولعب ہر پاسے خاطر
گرفت و اندیشہ سترگ در دل راہ یافت گفت کہ از ماجرا سے در بار خود اینقدر دانم کہ حکایت تخت رستی دارد و کرتہ
برادر را ماسے کردند و مردم از گرد خانہ برستے خواستند این ہمہ سخی کہ بخاطر میرسد ظاہر نباشد ہر گاہ در زمان آئینے
سبزہ سرانی بگوشش میرسید گزیدہ مردم فریب زدہ بکین برستے خواستند امر وزرا گرا مثل خدیو خانہ در بیم زار افتد چہ
باشد و اگر در مقام گرفت و گیر میشد تغیرے در سلوک ظاہر سے رفت و توقی درین کار سے نمود ہمانا افسانہ ساز سے
تباہ سگالان بد گوہر اورا کالیوہ ساختہ است و مردم را برین دہشتہ تا از دید خو سے نکو ہیدہ منزل ماورا بسلم را و از ازان
بار خاطر بر آوردیم نختے بجال آمدہ بچارہ کر سے رو آوردیم و دشوار تر لند شب اول سیاہ بروز سے پدید آمد و مردم

رو نمود بران شناسائی تختین و دوستان عالی مرتبتین نمودند و مراستشار موتمن اندیشیدند و از خود سالکی حتم چو شنیدہ حمد بستند که دیگر خلافت را می نشود چون شام در آمد با و سلسله نزار بخش و مغز سے شوریدہ و سفید زخم اندوز و خاطر سے گرا نبار غم زران نمکدہ وحشت افزا پاپیرون نماویم نہ یا و سے در نظر و نہ پائی استوار و نہ پناہ جاسے پیدائند زمانہ آرمیدہ ناگاہ دوران دیو کلیت نمود برتے بود خشنیدی کے از تلامذہ منزل پدیدار شد و نختی دم آسایش گرفتہ آمد ہر چند خانہ او تنگ تر از دل او بود و دل صیبا ہر از شب خمیتن لیکن قد سے بر آسودیم و از سرگردانی بے سروین باز آمدیم و در انجام کار روز او یہ خمول فکر در واد و شد و رہا بیگانش کام فرخ برداشت چون آسایش جا پدید نیامد و اطمینانے رو نیاورد و پاخ آراست عالی بہترین دوستان و دیرینین شاگردان و محکم ترین مریدان در بین چند روز بر تو اندخت اکنون صلاح دید وقت آنست کہ ازین شہر پر نفاق کہ وبال خانہ دانش گزینگاہ کمال بہت رخت بیرون کشم و ازین آشنایان دور و دوستان ناپا بر جا کہ پناہ و فادار نشان بر باد بہار ہست خست پای داری سے بریل تند رو بر کنارہ شویم باشد کہ کنج خلوتے پدید آید و بیگانہ سعادت آسود نیز ہمار خود گیرد در انجا بر حال خلیفہ شناسائی بدست او فتد و اندازہ لطف و قدر گرفتہ آید اگر گنجائی داشتہ باشد با بر خے از خیر اندیشان انصاف طراز در میان آورده شود و استنشامے از مزاج زمانہ نمودہ آید اگر وقت یا و سے نماید و زمانہ بختیار سے دید باز رجوع بخیر شود و گرنہ فزاحتا عالم را تنگ نہ ساختہ اند ہر مرغ را سر شاخے و کنج آشیانے بہت و تبرا اقامت دایمی بدین مصر نکال نیامدہ و در حالی شہر ظلال سیر رخصت اقطع یافته فرود آمدہ نختی نور رستی از روز نامہ احوال او خواندہ سے شود و بوسے محبتی از و ہمیشام عقل دور اندیش میرسد اکنون دست از ہمہ باز دہشتہ بد و پناہ بریم باشد کہ نختی در ان جا بے نشان آسایشے یافتہ شود اگر چہ آشنائی دنیا داران را ماری و ثبانیے نباشد اینقدر بہت کہ او را آمیزشے دیگر بدان مردم نختے شود برادر گراسے تغییر لباس نمودہ قدم در راہ نهاد و بدالضوب سرعت نمود و ازین آگہی شادمانی اندوخت و بکشا وہ پیشانی مقدم را مستقیم شہر دازانجا کہ روزیازاریم بود تر کے چند را ہراہ آورد کہ در راہ گزینے نرسد و پای بند پز و سبندگان بدگو ہر گز دریم در نیم شب نا امید سے آن تیر دست آگاہ دل سے و نوید آسود کے رسانیدہ پیام آرمش آورد جان لباس گردانیدہ و زعم در راہ نمادہ آمد و بطریق مختلف با تاق اور سیدہ شد پیشاشتی شرگ و صحنی رین بجا آورد و آرمشی بزرگ خردہ سعادت در دادہ روز بدان سر منزل آرا سیدنگے بود و از عہد ہما کے روزگار ورنہ پناہ کہ بکبار کے پریشانی سخت تر از آنچه روی دادہ بود و از آسمان تقدیر فر فر و بارید ہمانا آن ہر در ابد بار طلب شہر ہندوزان باوید کہ دوین مرد ہوش شد و کار این سادہ لوح نیز کردند و ہوش تر از خستین گشت ورق آشنائی یکبار کے در نور دیشی از انجا بر آمدہ بدستی پیوستہ شد او مقدم گراسے را بس مستقیم شہر دازانجا کہ در ہمایگی بدگو ہر سے شورش منشی جادہشت سر اسکی شرگ رو آورد و جیرتے بے اندازہ کالیوہ ساخت چون مردم بخواب در شدند بمقصد گاہ نامتصن قدم جبارت بردہشتہ آمد ہر چند ہشتہ بکار رفت و تامل بجا آمد آرام گاہ سے پدید نیامد ناچار باد سے پنا شوب و خاطر سے غم آمود باز بدان سر منزل رفتہ شد و گفت ترا نگہ مردم آن زاویہ از رفتن آگہی نہ ہشتند زمانیکہ ایگستہ رشتہ تو کل آسایش گرفتند و از ان پر آگندگے بر کنارہ شدند را سے برادر آنگہ بر آمدن از انجا حکم و اہمہ بود بغیر مال خود ہر چند گزارش رفت کہ بو قلوب نے احوال رہنموسے بہت روشن اختلاف و ہمناء پرستاران و میلی بہت پیدا سود مند نیامد ہر چند علامات گراسے افزایش داشت چارہ دیگر بدستی آمد چون آن سبک کو تار عقل دراز سود ادید کہ این قباحات نامہان متنبہ سے شوند و جیمہ اورا خاسے نمی سازند روز روشن بے آنکہ صلا گونہ زند و حرف ہشتائی بر زبان راند کوچ نمودند سبندگان خیمہ نیاز کردہ رعانہ شدند ما سے کس در ان صحر ا کہ نزدیک اونحاس آراستہ بود و نشانی